ຄູ່ມືການລ້ຽງໄກ່ລາດ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ. ຄຳ ພິມມະຈັນ

ມີນາ 2022

ຄູ່ມືການລ້ຽງໄກ່ລາດ

ຊື່ໂມດູນ	ການລ້ຽງໄກ່ລາດ
ຊື່ອົງປະກອບ	- ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ - ສະຖານທີ່ ແລະ ຄອກ - ແນວພັນສັດ - ອາຫານ - ການລ້ຽງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ - ການຄັຣັກສາສຸຂະພາບສັດ
ອົງກອນອະນຸມັດ	ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ

ຂຽນໂດຍ: ອຈ. ຄຳ ພົມມະຈັນ

ເບີໂທຕິດຕໍ່: 020 28121144

ອີເມວ:khamp.laws@yahoo.com

ຄະນະກະເສດສາດ (ວິທະຍາເຂດນາບົງ)

ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

2022

ສາລະບານ

	ໜ້າ
ສາລະບານ..	3
ບົດນຳ..	4
ອົງປະກອບທີ 1: ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ..	5
1. ປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ...	6
2.ບັນຫາແລະຄວາມສ່ຽງໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດ...	7
3. ສະພາບການລ້ຽງໄກ່..	9
ອົງປະກອບທີ 2: ສະຖານທີ່ ແລະ ຄອກ..	9
1. ເລືອກສະຖານທີ່..	10
2. ຄອກ..	13
3. ອຸປະກອນທີ່ຮັບໃຊ້ການລ້ຽງ...	16
ອົງປະກອບທີ 3: ແນວພັນ..	18
1. ການເລືອກພໍ່ພັນ..	18
2. ການເລືອກແມ່ພັນ..	18
3. ການເລືອກໄກ່ນ້ອຍ..	19
4. ຂໍ້ຫ້າມ ແລະ ການຄັດໄກ່..	19
ອົງປະກອບທີ 4: ອາຫານ..	21
1. ຄວາມຕ້ອງການອາຫານຂອງໄກ່...	21
2. ວັດຖຸດິບທີ່ນຳໃຊ້ໃນການລ້ຽງໄກ່...	22
3. ການສ້າງສູດອາຫານ..	24
ອົງປະກອບທີ 5: ການລ້ຽງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ..	26
1. ການລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍ..	28
2. ການລ້ຽງໄກ່ລຸ້ນສາວ..	30
3. ການລ້ຽງໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນ...	31
ອົງປະກອບທີ 6: ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ..	33
1. ການອະນາໄມ...	33
2. ການປ້ອງກັນ..	34
3. ການສ້າງພູມຄຸ້ມກັນ..	35

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ

ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

ກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ

ກົມອາຊີວະສຶກສາ

ເລກທີ 528 /ອສ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 13 ມີນາ 2022

ຂໍ້ຕົກລົງ

ວ່າດ້ວຍການ ຮັບຮອງຄູ່ມື ຝຶກອົບຮົມໄລຍະສັ້ນ

- ອີງຕາມ ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍການຈັດຕັ້ງ ແລະການເຄື່ອນໄຫວ ຂອງກະຊວງສຶກສາທິການ ແລະ ກິລາ ສະບັບເລກທີ 633/ນຍ, ລົງວັນທີ 18 ພະຈິກ 2021;
- ອີງຕາມ ການສະເໜີຂອງຫ້ອງການ ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ສະບັບເລກທີ 093/ຫກ ລົງວັນທີ່ 01 ກຸມພາ 2022.

ຫົວໜ້າກົມອາຊີວະສຶກສາ ຕົກລົງ:

ມາດຕາ 01 ອະນຸມັດໃຫ້ຫ້ອງການ ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ນຳໃຊ້ຄູ່ມືຝຶກອົບຮົມໄລຍະສັ້ນ ແລະ ປຶ້ມຄູ່ມືຄູການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຮຽນ-ການສອນ ໃນ 15 ສາຂາອາຊີບ ແລະ 03ໂມດູນໝວດຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປ ຄື: 1)ອາຊີບລ້ຽງໝູ 2)ອາຊີບລ້ຽງກົບ 3)ອາຊີບລ້ຽງໄກ່ 4)ອາຊີບລ້ຽງງົວທອມ 5)ອາຊີບລ້ຽງປານິນ 6) ອາຊີບລ້ຽງປາດຸກ 7)ອາຊີບລ້ຽງເປັດ 8)ອາຊີບລ້ຽງແບ້ 9)ອາຊີບປູກຜັກກະລຳປີ 10)ອາຊີບປູກຜັກກາດຊອມ 11)ອາຊີບປູກເຫັດນາງຟ້າ 12)ອາຊີບປູກເຫັດເຟືອງ 13)ອາຊີບປູກເຫັດຂອນຂາວ 14)ອາຊີບການຕໍ່າຫູກຍອມສີທຳມະຊາດ(ລະດັບຕົ້ນ) 15)ອາຊີບການຕໍ່າຫູກຍອມສີທຳມະຊາດ(ລະດັບກາງ) 16)ການວາງແຜນທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ກາງ 17)ການສື່ສານສຳລັບຜູ້ປະກອບການ ແລະ 18)ທັກສະການສື່ສານສຳລັບຄູຝຶກ;

ມາດຕາ 02 ໃຫ້ຫ້ອງການ ສູນກາງຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ດຳເນີນຝຶກອົບຮົມຕາມຫຼັກສູດຝຶກອົບຮົມດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ແລະ ປະເມີນຜົນແຕ່ລະໄລຍະ ພ້ອມທັງອອກໃບຢັ້ງຢືນໃຫ້ຜູ້ທີ່ຜ່ານການຝຶກອົບຮົມຕາມລະບຽບຫຼັກການ;

ມາດຕາ 03 ໃຫ້ຫ້ອງການຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຕ່າງໆ ຈົ່ງພ້ອມກັນປະຕິບັດຂໍ້ຕົກລົງສະບັບນີ້ ຕາມສິດ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງໃຜລາວ;

ມາດຕາ 04 ຂໍ້ຕົກລົງສະບັບນີ້ ມີຜົນສັກສິດນັບແຕ່ວັນທີລົງລາຍເຊັນເປັນຕົ້ນໄປ.

ຫົວໜ້າກົມ

ກົມອາຊີວະສຶກສາ

ໜູພັນ ອຸດສາ

Nouphanh OUTSA

<u>ບ່ອນສົ່ງ:</u>

- ພະແນກຂອງກົມອາຊີວະສຶກສາ	01 ສະບັບ
- ຫ້ອງການຊາວໜຸ່ມປະຊາຊົນປະຕິວັດລາວ	01 ສະບັບ
- ສະຖານອາຊີວະສຶກສາ ແຕ່ງລະ	01 ສະບັບ
- ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ບ່ອນລະ	01 ສະບັບ
- ເກັບມ້ຽນ	02 ສະບັບ

ບົດນຳ

ປື້ມຄູ່ມື ເຕັກນິກການລ້ຽງໄກ່ລາດ ສະບັບນີ້ ໄດ້ຂຽນ ແລະ ຮວບລວມຂໍ້ມູນ ເພື່ອເປັນຄວາມຮູ້ ໃຫ້ແກ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດຂັ້ນພື້ນຖານ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ທີ່ສົນໃຈທີ່ຢາກຈະລ້ຽງໄກ່ ແລະ ຜູ້ທີ່ລ້ຽງໄກ່ຢູ່ແລ້ວສາມາດນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນທາງເຕັກນິກຈາກປື້ມຫົວນີ້ໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດເພື່ອການປັບປຸງ-ປ່ຽນແປງທີ່ດີຂຶ້ນ. ຜູ້ຂຽນໄດ້ຄັດຈ້ອນ ແລະ ຮວບລວມຈາກຄວາມຮູ້ທາງດ້ານວິທະຍາສາດ, ຜົນການຄົ້ວຄວ້າຈາກປື້ມຄູ່ມືຫຼາຍໆບ່ອນ ແລະ ຈາກປະສົບການທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງມາໄວ້ໃນປື້ມຫົວນີ້ ເຊື່ອແນ່ວ່າຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ຈະຊ່ວຍເພີ່ມຄວາມຮູ້ ແລະ ຊ່ວຍແກ້ບັນຫາໃນການລ້ຽງໄກ່ບໍ່ຫຼາຍກໍ່ໜ້ອຍ.

ສຸດທ້າຍນີ້ ຂໍຂອບໃຈເປັນຢ່າງສູງ ມາຍັງພາກສ່ວນທີ່ສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ, ທາງດ້ານງົບປະມານສຳລັບການຂຽນ ແລະ ການຈັດພິມໃນຄັ້ງນີ້ ຜູ້ຂຽນຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າຈະໄດ້ຮັບຄຳເຫັນດ້ານຕ່າງໆຈາກບັນດາທ່ານຜູ້ອ່ານເພື່ອນຳໄປປັບປຸງ-ປ່ຽນແປງ ໃຫ້ກາຍເປັນຂໍ້ມູນທາງດ້ານເຕັກນິກການລ້ຽງໄກ່ ທີ່ສົມບູນແບບເໝາະສົມກັບຊາວກະສິກອນໃນຫຼາກຫຼາຍສະພາບເງື່ອນໄຂ ໃນຕໍ່ໜ້າ ທ່ານສາມາດສົ່ງຄວາມຄິດເຫັນ ຫຼື ຕິດຕໍ່ຜູ້ຂຽນໄດ້.

ອຈ. ຄຳ ພົມມະຈັນ

ເບີໂທຕິດຕໍ່:020 28121144

ອີເມວ:khamp.laws@yahoo.com

ຄະນະກະເສດສາດ (ວິທະຍາເຂດນາບົງ) ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

<table>
<tr><td colspan="2">ອົງປະກອບການຮຽນ</td><td>ໜ້າ: 04</td></tr>
<tr><td colspan="3">ຊື່ອົງປະກອບທີ 1: ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ</td></tr>
<tr><td>ຊື່ໂມດູນ: ການລ້ຽງໄກ່ລາດ</td><td colspan="2" rowspan="2">ລະຫັດ:</td></tr>
<tr><td>ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ</td></tr>
</table>

❖ ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ນັກສຶກສາ ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຄຸນປະໂຍດ ແລະ ບົດບາດຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ, ຮູ້ໄດ້ເຖິງຄວາມສ່ຽງ ແລະ ບັນຫາຕ່າງໆ ໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດ.

❖ ພາກສະເໜີ

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບຫຼັກການຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ ເຊິ່ງເນື້ອໃນທີ່ທ່ານຈະໄດ້ຮຽນປະກອບດ້ວຍ ຄຸນປະໂຫຍດຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ, ປັດໃຈພື້ນຖານຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ, ສະພາບການລ້ຽງໄກ່ຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ.

1. <u>ປະໂຫຍດຂອງໄກ່ລາດ</u>

-ໄກ່ເປັນອາຫານສຳລັບຄົນເຮົາບໍລິໂພກໄດ້ທຸກເພດທຸກໄວ ແລະ ຖ້າລ້ຽງໄກ່ເອງ ພາຍໃນຄອບຄົວໂດຍນຳໃຊ້ເສດອາຫານທີ່ມີ ກໍຈະໄດ້ ຊີ້ນໄກ່ ແລະ ໄຂ່ໄກ່ໃນລາຄາຖືກໄວ້ບໍລິໂພກ ໂດຍບໍ່ມີສານເຄມີຕົກຄ້າງ

ໄກ່ລາດສາມາດຟັກໄຂ່ເອງ
ລ້ຽງລູກເອງໄດ້
ໄກ່ລາດສາມາດໃຫ້ໄຂ່ປະມານ 2-4 ຊຸດ/ແມ່/ປີ
ໃຫ້ລູກທີ່ເຫຼືອຕາຍ 5-10 ໂຕ/ແມ່/ຊຸດ
ລູກໄກ່ທີ່ເຫຼືອຕາຍ = ເປັນແຫຼ່ງທາດຊີ້ນໄວ້ບໍລິໂພກ
=ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນວຽກງານທາງສາດສະໜາ, ປະເພນີ
= ແຫຼ່ງລາຍຮັບເພີ່ມ
= ຫຼຸດຜ່ອນລາຍຈ່າຍໄດ້ຈຳນວນໜຶ່ງ

ໄກ່ລາດສາມາດລ້ຽງແບບຂັງ, ແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ ແລະ ຖ້າລ້ຽງປ່ອຍໃນພື້ນທີ່ກວ້າງຈະບໍ່ເສຍເວລາໃນການຕິດຕາມຫຼາຍ

ໄກ່ລາດສາມາດຊ່ວຍຕົນເອງຊອກຫາອາຫານກິນໄດ້ບາງສ່ວນ ໂດຍສະເພາະກິນເສດອາຫານທີ່ຕົກເຮ່ຍຂອງຄົນ, ຊ່ວຍທຳລາຍວັດສະພືດ ແລະ ກິນແມງໄມ້ຊະນິດຕ່າງໆຕາມບໍລິເວນເດີນບ້ານ

ນອກຈາກນັ້ນໄກ່ລາດຍັງມີຄວາມທົນທານຕໍ່ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ທົນຕໍ່ພະຍາດໄດ້ດີ ນອກຈາກນັ້ນອາຈົມຂອງໄກ່ແມ່ນຝຸ່ນພອຍໄດ້ຢ່າງໜຶ່ງ ສາມາດນຳໄປໃຊ້ເປັນຝຸ່ນໃນການປູກພືດຜັກ, ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກ ແລະ ປູກພືດຊະນິດຕ່າງໆໄດ້ດີ.

2. ບັນຫາ ແລະ ຄວາມສ່ຽງໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດ

- ບັນຫາຕົ້ນຕໍ ຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດແມ່ນ ໄກ່ນານໃຫຍ່, ໄກ່ສ່ວນຫຼາຍມັກຈະຕາຍຕອນຍັງນ້ອຍ, ມັກເກີດພະຍາດລະບາດ ແລະ ຕາຍຈຳນວນຫຼາຍໃນທຸກໆປີ
- ໄກ່ໄດ້ຮັບອາຫານບໍ່ພຽງພໍຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຮ່າງກາຍທັງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ ເຮັດໃຫ້ໄກ່ຈ່ອຍຜອມຂາຍບໍ່ໄດ້ລາຄາ
- ພື້ນທີ່ໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດແບບປ່ອຍຖືກຈຳກັດແຫຼ່ງອາຫານໄກ່ລາດຕາມທຳມະຊາດນັບມື້ນັບລຸດໜ້ອຍຖອຍລົງ ເຮັດໃຫ້ໄກ່ຂາດສານອາຫານ ແລະ ກິນທຸກຢ່າງທີ່ພົບເຫັນ
- ພະຍາດທີ່ມັກເກີດຂຶ້ນກັບໄກ່ລາດເຊັ່ນ: ນິວຄາເຊິນ, ອະຫິວາສັດປີກ, ຫວັດໜ້າບວມ ນອກນັ້ນຍັງມີ ກາຝາກພາຍນອກ ແລະ ກາຝາກພາຍໃນ ທີ່ສົ່ງຜົນໃຫ້ໄກ່ໃຫຍ່ຊ້າ

ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາດັ່ງກ່າວຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂທາງດ້ານເຕັກນິກຕ່າງໆຄື: ເລືອກສະຖານທີ່ໃຫ້ເໝາະສົມ, ສ້າງລົກຫຼືຄອກໃຫ້ອາກາດຖ່າຍເທໄດ້ສະດວກ, ຄັດເລືອກແນວພັນທີ່ດີຕາມທີ່ຕະຫຼາດຕ້ອງການ, ໃຫ້ອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບໃນປະລິມານພຽງພໍ, ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ອື່ນໆຕາມການແນະນຳໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້

ຄອກທີ່ດີ

ຄອກບໍ່ເໝາະສົມ

ຄັດແນວພັນທີ່ດີ

ບໍ່ຄັດພໍ່ແມ່ພັນ

ມີອາຫານທີ່ດີ

ໄກ່ຊອກຫາອາຫານກິນເອງ

ເອົາໃຈໃສ່ຮັກສາສຸຂະພາບສັດ　　　　　ບໍ່ຕິດຕາມສຸຂະພາບສັດ

3. ສະພາບຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດ

ສະພາບການລ້ຽງໄກ່	ການລ້ຽງຜ່ານມາ	ການລ້ຽງປະຈຸບັນ
ພາບລວມຂອງການລ້ຽງ	ປ່ອຍປະບໍ່ເອົາໃຈໃສ່	ເອົາໃຈໃສ່ຕິດຕາມ
ຈຳນວນ	ປະລິມານໜ້ອຍ	ປະລິມານຫຼາຍ
ແນວພັນ	ຄັດພັນຕາມຕະລາດຕ້ອງການ	ໂຕທີ່ລອດຕາຍ ນຳມາລ້ຽງຕໍ່
ເປົ້າໝາຍການລ້ຽງ	ສຳຮອງອາຫານ/ລາຍຮັບ	ສ້າງລາຍຮັບແບບເປັນເສດຖະກິດ
ການຂາຍ	ເທື່ອລະໂຕສອງໂຕ	ຂາຍເປັນຊຸດຊຸດລະຫຼາຍສິບໂຕ
ອາຫານທີ່ໃຊ້	ອາຫນສຳເລັດຮູບຈາກໂຮງງານ ໃຫ້ປະລິມານພຽງພໍຕາມຕ້ອງການ	ໃຫ້ອາຫານປະເພດຣຳບາງຄັ້ງຄາວ ໃຫ້ປະລິມານຕາມສັດທີ່ຫາໄດ້
ສິ່ງເສີມສຸຂະພາບສັດ	ໃຫ້ນ້ຳປະສົມວິຕາມິນ ໃຫ້ອາຫານມີຄຸນນະພາບ	ປ່ອຍສັດຊອກກິນນ້ຳເອງ ໃຫ້ໄກ່ຊອກອາຫານກິນເອງ
ການປ້ອງກັນພະຍາດ	ສັກວັກຊີນ	ປ່ອຍລະລະເລີຍ

ສະພາບຂອງການລ້ຽງ ເມື່ອກ່ອນ　ແລະ　ປັດຈຸບັນ

ລ້ຽງປະລິມານໜ້ອຍ　　　　　ລ້ຽງປະລິມານຫຼາຍ

ໃຫ້ໄກ່ຊອກຫາກິນເອງເປັນຫຼັກ

ໃຫ້ອາຫານເປັນປົກກະຕິ

ລ້ຽງຫຼານລຸ້ນຮ່ວມກັນທະຍອຍຂາຍເທື່ອລະໜ້ອຍ

ລ້ຽງລຸ້ນດຽວກັນຂາຍອອກເປັນຊຸດ.

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 07
ຊື່ອົງປະກອບທີ 2: ສະຖານທີ່		
ຊື່ໂມດູນ: ການລ້ຽງໄກ່ລາດ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

❖ ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນຮູ້ຫຼືຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ກ່ຽວກັບ ການເລືອກສະຖານທີ່ເພື່ອສ້າງຄອກໄກ່ ແລະ ວິທີການນຳໃຊ້ອຸປະກອບການໃຫ້ນໍ້າ ແລະ ອຸປະກອນການອາຫານໃຫ້ ເຂົ້າໃນການລ້ຽງໄກ່ໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກການລ້ຽງສັດ

❖ ວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ສື່:

ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ຄົງທີ່)				
1	ຕຸກໃສ່ນໍ້ານ້ອຍ	ຂະໜາດບັນຈຸ 1 ລິດ	1	ຕຸກ
2	ຕຸກໃສ່ນໍ້າກາງ-ໃຫຍ່	ຂະໜາດບັນຈຸ 3-5 ລິດ	1	ຕຸກ
3	ຖາດອາຫານ	ສໍາລັບໄກ່ນ້ອຍແຕກໃໝ່	1	ຖາດ
4	ຮາງອາຫານແບບຍາວ	ສໍາລັບໄກ່ 1 ເດືອນ	1	ຮາງ
5	ຖັງອາຫານແບບແຂວນ	ສໍາລັບໄກ່ລຸ້ນສາວ-ໃຫຍ່	1	ຖັງ
6	ຕີນລິດໃຫຍ່(ຜ່າເຄິ່ງ)	ສໍາລັບໃສ່ນໍ້າຫຼືອາຫານ	2	ອັນ
7	ກົງໄກ່ນ້ອຍ	ຂະໜາດ 1x1-5 ແມັດ	1	ກົງ
8	ຄອກໄກ່	ເພື່ອເປັນຕົວຢ່າງ	1	ຫຼັງ
ສື່ການຮຽນ-ການສອນ				
1	ພາວເວີພ້ອຍ	ການຮຽນ-ການສອນ	1	ບົດ
2	ພື້ນທີ່ລ້ຽງຕົວຈິງ	ລົງເບິ່ງພາກສະໜາມ	2	ຈຸດ

❖ ສະຖານທີ່

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ການລ້ຽງໄກ່ລາດ ເຊິ່ງເນື້ອໃນທີ່ທ່ານຈະໄດ້ຮຽນປະກອບດ້ວຍ ການເລືອກພື້ນທີ່ໃນການປູກສ້າງຄອກ, ລັກສະນະ ແລະ ຂະໜາດຂອງຄອກໄກ່ ພ້ອມທັງການເລືອກນຳໃຊ້ອຸປະກອນໃຫ້ນໍ້າ ແລະ ໃຫ້ອາຫານທີ່ເໝາະສົມກັບຈຳນວນໄກ່ທີ່ລ້ຽງ

1. <u>ການຄັດເລືອກສະຖານທີ່</u>

ການລ້ຽງໄກ່ລາດ ສາມາດລ້ຽງແບບປ່ອຍ, ລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ ແລະ ລ້ຽງແບບຂັງກົງ ຫຼືລ້ຽງພາຍໃນຄອກ ແຕ່ຖ້າລ້ຽງແບບຂັງກົງຫຼືລ້ຽງໃນຄອກຕະລອດມີໂອກາດໄດ້ກຳໄລບໍ່ຫຼາຍ ເພາະການລ້ຽງໄກ່ລາດແບບຂັງກົງຕະລອດກວ່າຈະໄດ້ນໍ້າໜັກ 1 ກິໂລກຼາມ ຕ້ອງໃຊ້ອາຫານ 5-7 ກິໂລກຼາມ ຫຼື ອາດຈະຫຼາຍກວ່ານັ້ນ

ຮູບແບບຂອງການລ້ຽງຂັງໃນກົງ ແລະ ໃນຄອກຕະລອດ

ດັ່ງນັ້ນການລ້ຽງໄກ່ລາດທີ່ດີຄວນມີພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງພໍສົມຄວນ ແລະ ເປັນພື້ນທີ່ດັ່ງນີ້:

- ເປັນພື້ນທີ່ເປັນໂຄກ (ເປັນໂນນ) ບໍ່ມີນ້ຳຖ້ວມຂັງ, ເວລາຝົນຕົກດິນຊຶມຊັບນ້ຳ ແລະ ລະບາຍນ້ຳໄດ້ດີ,
- ພື້ນທີ່ບໍ່ຮົກເຮື້ອຈົນເກີນໄປ ແຕ່ກໍຄວນມີຕົ້ນໄມ້ພໍເປັນຮົ່ມເງົາໃຫ້ໄກ່ຊົ້ນແດດ, ຊົ້ນຝົນ
- ເປັນພື້ນທີ່ທີ່ມີຫຍ້າທຳມະຊາດໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນໃບຫຍ້າ ແລະ ແກ່ນຫຍ້າ,
- ເປັນບໍລິເວນທີ່ມີລົມລອງ ມີແສງແດດສ່ອງເຖິງ
- ເປັນພື້ນທີ່ທີ່ບໍ່ເຄີຍເກີດການລະບາດຂອງພະຍາດມາກ່ອນ

ລັກສະນະຂອງພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງ-ຮົ່ມເງົາ

ຖ້າຈະລ້ຽງໄກ່ເປັນຈຳນວນຫຼາຍ ຫຼື ລ້ຽງແບບເປັນຟາມ ຄວນຈະຢູ່ ຫ່າງໄກຈາກຊຸມຊົນ (ປ້ອງກັນການລະບາດຂອງເຊື້ອພະຍາດ), ຈະຕ້ອງມີນ້ຳທີ່ສະອາດເພື່ອໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນ ແລະລ້າງອຸປະກອນຮັບໃຊ້ໃຫ້ສະອາດ, ມີລະບົບໄຟຟ້າ ແລະ ທົນທາງເຂົ້າອອກທີ່ສະດວກ.

2. ລັກສະນະຂອງຄອກ (ລົກ) ໄກ່

ຄອກເປັນບ່ອນໃຫ້ໄກ່ໄດ້ພັກອາໄສ, ເປັນບ່ອນຫຼັບນອນ, ຊ່ວຍໃນການປ້ອງກັນສັດຕູໄກ່, ປ້ອງກັນການລະບາດຂອງເຊື້ອພະຍາດ, ຊ່ວຍຝຶກໃຫ້ໄກ່ຄຸ້ນສາມາດຈັບໄດ້ງ່າຍໃນເວລາຕ້ອງການໃຫ້ວັກຊີນ ແລະ ປິ່ນປົວສັດເຈັບ.

ຄອກທີ່ດີຕ້ອງສາມາດກັນແດດ, ກັນຝົນ, ກັນລົມແຮງໄດ້

ຄອກຕ້ອງຕັ້ງສະຫຼຽງຕາມແນວຕາເວັນອອກ-ຕາເວັນຕົກເພື່ອບໍ່ໃຫ້ແສງແດດສ່ອງເຂົ້າໃນຄອກຫຼາຍຈົນເກີນໄປ

ພື້ນຄອກຄວນສູງກວ່າໜ້າດິນຂ້າງນອກ ແລະ ຕຳໃຫ້ແໜ້ນ ຫຼື ເທພື້ນດ້ວຍສີມັງ, ເພື່ອຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ການອະນາໄມງ່າຍ ແລະ ພື້ນຄອກແຫ້ງ ແນະນຳໃຫ້ໃຊ້ວັດສະດຸປະເພດຂີ້ແກບ, ຂີ້ເລື່ອຍ ຫຼື ຂີ້ກົບ ຮອງພື້ນຕື່ມ ໂດຍໃຫ້ ໜາປະມານ 5-10 ຊັງຕີແມັດ.

ຝາຂ້າງຕ້ອງເຮັດຖີ່, ແໜ້ນໜາ ແລະ ແຈບດີ ຫຼື ກໍ່ໃຫ້ສູງປະມານ 50-70 ຊັງຕີແມັດ ສ່ວນທີ່ເຫຼືອເຮັດຫ່າງເລັກໜ້ອຍ ເພື່ອໃຫ້ອາກາດຖ່າຍເທສະດວກບໍ່ໃຫ້ພາຍໃນຄອກອົບເອົ້າ, ສາມາດນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບປະເພດໄມ້ປ່ອງ, ໄມ້ດິ້ວ, ກະແຕະ, ຕາໜ່າງເຫຼັກ

ຫຼັງຄາສາມາດນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບທີ່ຫາໄດ້ພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ, ຖ້າຈະມຸງດ້ວຍຫຍ້າຄາຕ້ອງຊັນກວ່າມຸງດ້ວຍວັດສະດຸຢ່າງອື່ນເພື່ອປ້ອງກັນຝົນຮົ່ວ, ປາຍສາຍຄາຄວນມີຄວາມສູງຢ່າງໜ້ອຍ 1,50 ແມັດ ແລະ ຫ່າງຈາກໂຕຄອກ 1,00 ແມັດ

ຄອກຄວນມີປະຕູທີ່ສາມາດເຂົ້າອອກໄດ້ສະດວກ ຫຼື ສາມາດເຮັດເປັນ ສອງປະຕູຄື: ປະຕູນ້ອຍສຳລັບໄກ່ເຂົ້າອອກ ສ່ວນປະຕູໃຫຍ່ສຳລັບເວລາຄົນຈະເຂົ້າໄປອະນາໄມທຳຄວາມສະອາດຄອກໄກ່

ຂະໜາດຂອງຄອກຂຶ້ນກັບຈຳນວນໄກ່ທີ່ຈະລ້ຽງ ເພາະຖ້າລ້ຽງໜາແໜ້ນ ຫຼື ແອອັດຫຼາຍ ຈະເຮັດໃຫ້ໄກ່ຄຽດເກີດການຈິກຕອດກັນ ລວງທັງການຍາດຊີງອາຫານກັນ ເຮັດໃຫ້ໄກ່ເກີດບາດເຈັບໄດ້

ອັດຕາສ່ວນພື້ນທີ່ຄອກ ໃນການລ້ຽງໄກ່

ລຳດັບ	ອາຍຸໄກ່(ອາທິດ)	ຈຳນວນໄກ່ (ໂຕ/ຕາແມັດ)
1	0 - 3	10 - 12
2	4 - 6	8 - 10
3	7 - 14	6 - 7
4	15 - 20	5 - 6
5	21 - ຂາຍ	5

ໃນການສ້າງຄອກຄວນຄິດເຖິງວັດຖຸດິບທີ່ຫາໄດ້ງ່າຍ ແລະ ມີພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອໃຫ້ງ່າຍໃນການຊອກຫາ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍບໍ່ສູງ. ໂດຍທົ່ວໄປສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 4 ຮູບແບບດັ່ງນີ້:

1. ແບບເພີງໝາແຫງນ

ລັກສະນະຂອງຄອກແມ່ນເປັນເທີບ, ປຸກງ່າຍບໍ່ຊັບຊ້ອນ

ສາມາດຂັ້ນລະຫວ່າງຄອກກັບສັງກະສີ ເພື່ອເປັນບ່ອນວາງຮັງໄຂ່

ເໝາະສົມກັບລ້ຽງໄກ່ໜ້ອຍໂຕ, ທຶນບໍ່ຫຼາຍ

ຝົນສາມາດຜະເຂົ້າໃນຄອກໄດ້ງ່າຍ

2. ແບບເພີ້ມໝາແຫງນກາຍ

ລັກສະນະຄອກຄ້າຍຄືຄອກແບບເພີງໝາແຫງນ ແຕ່ມີເທີບດ້ານໜ້າສັ້ນໆ ເທີບທີ່ຕໍ່ອອກມາມີປະໂຫຍດ ປ້ອງກັນແດດ, ປ້ອງກັນຝົນ ແລະ ການລະບາຍຄວາມຮ້ອນພາຍໃນຄອກໄດ້ດີ
ນຳໃຊ້ເປັນບ່ອນໃຫ້ນ້ຳ, ໃຫ້ອາຫານສັດເວລາຝົນຕົກ

3. ແບບໜ້າຈົ່ວ

ການປຸກສ້າງຄອກແບບໜ້າຈົວນີ້ຈະຊັບຊ້ອນແລະ ສາມາດດັດແປງເຮັດເທີບທາງສີໜ້າ ຫຼື ເຮັດຂ້າງໃດຂ້າງໜຶ່ງຍາວກວ່າປົກກະຕິເພື່ອໄວ້ອຸປະກອນໃຫ້ນ້ຳ, ໃຫ້ອາຫານເວລາຝົນຕົກ, ສ້າງຄອກລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍໃສ່ກໍດີ

ຄອກແບບນີ້ສາມາດປ້ອງກັນແດດ, ປ້ອງກັນຝົນ ແລະ ປ້ອງກັນຝົນສາດໄດ້ດີກວ່າ ແຕ່ການໃຊ້ຈ່າຍກໍ່ເພີ່ມຕື່ມອີກ ສາມາດນຳໃຊ້ລ້ຽງໄກ່ແບບຂັງພາຍໃນຄອກຕະລອດກໍໄດ້.

4. ແບບໜ້າຈົ່ວສອງຊັ້ນ

ລັກສະນະຂອງຄອກຄ້າຍຄືກັບແບບໜ້າຈົວຈະຕ່າງສ່ວນຫຼັງຄາ ຊ່ອງຫວ່າງຂອງຫຼັງຄາຊັ້ນທີໜຶ່ງແລະຊັ້ນທີສອງສາມາດລະບາຍອາກາດຮ້ອນໄດ້ດີ ໃຊ້ງົບໃນການເຮັດຫຼັງຄາເພີ່ມຂຶ້ນ ການສ້າງຄອກແບບນີ້ເໝາະສົມສຳລັບການລ້ຽງໄກ່ຈຳນວນຫຼາຍ ແລະ ລ້ຽງຂັງພາຍໃນຄອກ.

3 ອຸປະກອນທີ່ຮັບໃຊ້ໃນການລ້ຽງໄກ່

3.1 ອຸປະກອນໃນການໃຫ້ນໍ້າ

ການລ້ຽງໄກ່ບໍ່ວ່າຈະເປັນການລ້ຽງຂັງພາຍໃນຄອກ ຫຼື ລ້ຽງປ່ອຍ ຜູ້ລ້ຽງຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຈັດຫາອຸປະກອນໃສ່ນໍ້າໃຫ້ໄກ່ກິນຢ່າງເໝາະສົມ

- ຕ້ອງເປັນນໍ້າທີ່ສະອາດ ແລະ ມີໄວ້ໃຫ້ໄກ່ຕະລອດຢ່າງພຽງພໍ
- ເລືອກໃຊ້ອຸປະກອນທີ່ໃສ່ນໍ້າໃຫ້ເໝາະສົມກັບອາຍຸຂອງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ ຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍຕົກນໍ້າ,
- ບໍ່ໃຫ້ນໍ້າລົ້ນ ຫຼື ຂ້ວມ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ພື້ນຄອກປຽກຊຸ່ມ
- ສິ່ງສຳຄັນຄວນມີການອະນາໄມໃຫ້ອຸປະກອນສະອາດຢູ່ສະເໝີ
- ເວລາອາກາດປ່ຽນແປງກະທັນຫັນ, ໄກ່ຕື່ນຕົກໃຈ ຄວນປະສົມຢາວິດຕະມິນໃສ່ນໍ້າໃຫ້ໄກ່ກິນ

ບ່ອນໃສ່ນໍ້າແບບຕຸກ20-25ໂຕ/ຕຸກບ່ອນໃສ່ນໍ້າແບບມີເດືອຍຕອດກິນ 8ໂຕ/ຈຸດ

ບ່ອນໃສ່ນໍ້າແບບຕັດແປງ 10-15ຊັງຕີແມັດ/ໂຕ

3.2. ອຸປະກອນໃນການໃຫ້ອາຫານ

ນິໄສຂອງໄກ່ພື້ນເມືອງມັກຂວັດເຂ່ຍ ຈຳເປັນຕ້ອງມີອຸປະກອນສຳລັບໃສ່ອາຫານໄວ້ໃຫ້ໄກ່ກິນ ສາມາດເລືອກໃຊ້ອຸປະກອນແບບໃດກະໄດ້ ແຕ່ຕ້ອງຮັບປະກັນສາມາດປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ອາຫານສູນເສຍຈາກການຂວັດເຂ່ຍຂອງໄກ່ພ້ອມທັງສາມາດປ້ອງກັນການປົນເປື້ອນຂອງອາຫານຈາກຂີ້ຝຸ່ນ ແລະ ພື້ນຄອກ.

ອຸປະກອນທີ່ໃສ່ອາຫານໃຫ້ໄກ່ທີ່ວາງຂາຍກັນທົ່ວໄປມີຫຼາຍຊະນິດ ມີຫຼາຍຂະໜາດ ເລືອກໃຊ້ຕາມອາຍຸໄກ່ ແລະ ຈໍານວນໂຕໄກ່ເຊັ່ນ: ເປັນພາຖາດ, ເປັນແບບຮາງຍາວ ເປັນແບບຖັງແຂວນ ຫຼື ດັດແປງຈາກວັດຖຸທີ່ຫາໄດ້ງ່າຍໃນທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນ: ນໍາໃຊ້ຕີນລົດເກົ່າມາປາດຜ່າເຄິ່ງ ຫຼື ນໍາໃຊ້ໄມ້ປ່ອງທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ມາເຮັດເປັນຮາງຍາວ

ການເລືອກນໍາໃຊ້ອຸປະກອນ ໃຫ້ຄິດເຖິງການຮັກສາຄວາມສະອາດ ແລະ ຈໍານວນໄກ່ທີ່ລ້ຽງ ຊຶ່ງຕາມຫຼັກການແລ້ວຈະຕ້ອງມີພຽງພໍໃຫ້ກັບການເຂົ້າກິນຂອງໄກ່ທຸກໂຕດັ່ງຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ສັດສ່ວນຂອງການນໍາໃຊ້ອຸປະກອນໃສ່ອາຫານ

ອາຍຸໄກ່ (ອາທິດ)	ຮາງອາຫານ ແບບຖາດ	ຮາງອາຫານ ແບບຮາງຍາວ	ຮາງອາຫານແບບ ຖັງແຂວນ
0-2	30 ໂຕ/ຖາດ	3-5 ຊັງຕີແມັດ/ໂຕ	20-25 ໂຕ/ຖັງ
3-6	15 ໂຕ/ຖາດ	5 ຊັງຕີແມັດ/ໂຕ	20-25 ໂຕ/ຖັງ
7-18	10 ໂຕ/ຖາດ	8 ຊັງຕີແມັດ/ໂຕ	15-17 ໂຕ/ຖາດ
18 ຂຶ້ນໄປ	2-5 ໂຕ/ຖາດ	8 ຊັງຕີແມັດ/ໂຕ	15-17 ໂຕ/ຖາດ

ບ່ອນໃສ່ອາຫານແບບຖາດບ່ອນໃສ່ອາຫານແບບຮາງຍາວ

ບ່ອນໃສ່ອາຫານແບບຖັງແຂວນບ່ອນໃສ່ອາຫານແບບດັດແປງ

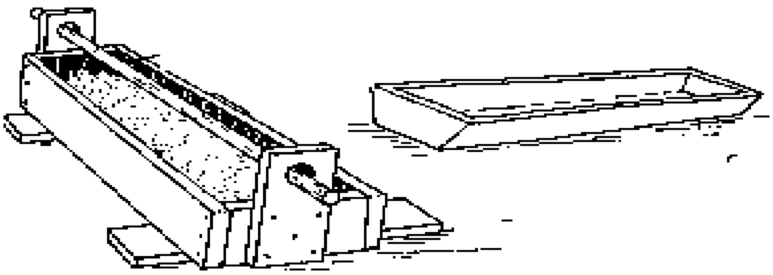

ບ່ອນໃສ່ອາຫານແບບດັດແປງ

ຈະນຳໃຊ້ອຸປະກອນແບບໃດໃນການໃສ່ນ້ຳ ແລະ ໃສ່ອາຫານໃຫ້ໄກ່ກິນ ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນພື້ນທີ່ໃນການເຂົ້າກິນຂອງໄກ່ຈະຕ້ອງກວ້າງພໍທີ່ໄກ່ທຸກໂຕສາມາດເຂົ້າກິນໄດ້ພ້ອມກັນ.

<table>
<tr><td colspan="2">ອົງປະກອບການຮຽນ</td><td>ໜ້າ: 05</td></tr>
<tr><td colspan="3">ຊື່ອົງປະກອບທີ 3: ແນວພັນ</td></tr>
<tr><td>ຊື່ໂມດູນ: ການລ້ຽງໄກ່ລາດ</td><td colspan="2" rowspan="2">ລະຫັດ:</td></tr>
<tr><td>ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ</td></tr>
</table>

❖ ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດອະທິບາຍໄດ້ເຖິງພັນໄກ່ຊະນິດຕ່າງໆ ທີ່ນິຍົມລ້ຽງກັນທົ່ວໄປ ໃນ ສປປລາວ ແລະ ຫຼັກການຄັດເລືອກແນວພັນ ເພື່ອນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງໄກ່ຖືກຕ້ອງຕາມຄູ່ມື

❖ ວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ສື່:

ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
1	ພາວເວີ້ພ້ອຍ	ການຮຽນ-ການສອນ	1	ບົດ
2	ພື້ນທີ່ລ້ຽງຕົວຈິງ	ລົງເບິ່ງພາກສະໜາມ	2	ຈຸດ

❖ ແນວພັນ

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບແນວພັນໄກ່ ເຊິ່ງເນື້ອໃນທີ່ທ່ານຈະໄດ້ຮຽນປະກອບດ້ວຍ ຊະນິດແນວພັນໄກ່ທີ່ໃຊ້ລ້ຽງກັນທົ່ວໄປໃນ ສປປລາວ, ການຄັດເລືອກໄກ່ພໍ່ພັນ, ການຄັດເລືອກໄກ່ແມ່ພັນ, ການຄັດເລືອກໄກ່ນ້ອຍເຂົ້າມາລ້ຽງ ແລະ ການຄັດໄກ່ອອກ

ໄກ່ທີ່ລ້ຽງກັນທົ່ວໄປ ມີຫຼາກຫຼາຍສາຍພັນສັງເກດໄດ້ຈາກສີຂອງແຂ່ງ, ສີສັນຂອງຂົນ ແລະ ລັກສະນະຂອງຫອນເຊັ່ນ: ໄກ່ແຈ້, ໄກ່ອູ, ໄກ່ເຕັ້ຍ, ໄກ່ຕີ, ໄກ່ດູກດຳ ແລະ ອື່ນໆ

ໄກ່ແຈ້,

ໄກ່ອູ,

ໄກ່ເຕັ້ຍ

ໄກ່ຕີ,

ໄກ່ດູກດຳ

ໄກ່ຕຳຮ່ອງ

ໄກ່ສາຍພັນອື່ນໆ ໄກ່ລາດທີ່ລ້ຽງທົ່ວໄປ

ຄຽງຄູ່ກັບໄກ່ລາດໄກ່ພື້ນເມືອງແລ້ວ ຍັງໄດ້ມີການນຳໄກ່ບາງສາຍພັນທີ່ນຳເຂົ້າມາລ້ຽງ ເພື່ອປັບປຸງເປັນໄກ່ລູກປະສົມ

ຂໍ້ດີຂອງໄກ່ລູກປະສົມ ມີຮູບຮ່າງຄ້າຍຄືໄກ່ລາດ, ຊີ້ນອ່ອນນຸ້ມກວ່າໄກ່ລາດ, ກິນອາການບໍ່ເລືອກ, ທົນຕໍ່ສະພາບອາກາດຮ້ອນໄດ້ດີ, ໃຊ້ເວລາລ້ຽງ 3-4 ເດືອນ ໄດ້ນ້ຳໜັກ 1.5 ກິໂລກຼາມ/ໂຕ, ແຕ່ເມື່ອນຳໄປລ້ຽງເປັນພໍ່-ແມ່ພັນ ຄຸນນະພາບຂອງລູກຈະລຸດລົງ, ປະມານໜຶ່ງໃນສິບຈະລ້ຽງບໍ່ໃຫຍ່, ຖ້າຂາດອາຫານໄກ່ຈະຈ່ອຍຜອມ ແລະ ຈິກຕອດກັນ ເນື່ອງຈາກການຊອກຫາກິນອາຫານທຳມະຊາດບໍ່ເກັ່ງຄືໄກ່ລາດ

ການຄັດເລືອກເອົາໄກ່ລັກສະນະແບບໃດ ຫຼື ໄກ່ສາຍພັນໃດເຂົ້າມາລ້ຽງ ແມ່ນຂຶ້ນກັບຈຸດປະສົງຫຼືເປົ້າໝາຍຂອງຜູ້ລ້ຽງເປັນຫຼັກ ວ່າຈະລ້ຽງເພື່ອຄວາມສວຍງາມ, ລ້ຽງເພື່ອຜະລິດລູກໄກ່ຂາຍ, ລ້ຽງເພື່ອການກິລາ ຫຼື ຈະລ້ຽງໄວ້ເປັນແຫຼ່ງອາຫານປະເພດທາດຊີ້ນ

ລ້ຽງເພື່ອສວຍງາມ

ລ້ຽງເພື່ອຜະລິດລູກ ລ້ຽງເພື່ອການກິລາ

ບໍ່ວ່າການລ້ຽງຈະມີເປົ້າໝາຍເພື່ອຫຍັງ ການຄັດໄກ່ເຂົ້າມາລ້ຽງຈະຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງຫຼາຍປັດໄຈເຊັ່ນ: ປະຫວັດຂອງຄອກ ຫຼື ຟາມທີ່ລ້ຽງວ່າເຄີຍເປັນພະຍາດມາກ່ອນຫຼືບໍ່, ລ້ຽງໄປແລ້ວໄກ່ມີຄວາມທົນຕໍ່ສະພາບອາກາດຮ້ອນເອົ້າ

ແລະ ພະຍາດຄືແນວໃດ, ໄກ່ມີລັກສະນະຖ້າກິນແຕ່ນຳຄົນ ຫຼື ຫາກິນເອງບາງສ່ວນ, ແມ່ໄກ່ເຄີຍໃຫ້ໄຂ່ຫຼາຍບໍ່, ມີນິໄສຟັກໄຂ່ບໍ່, ອັດຕາການລ້ຽງລູກລອດຕາຍເປັນແນວໃດ, ລ້ຽງດົນປານໃດຈຶ່ງສາມາດຂາຍໄດ້.

1. ການຄັດເລືອກໄກ່ພໍ່ພັນ

ໄກ່ຜູ້ທີ່ຈະເປັນພໍ່ພັນໄດ້ຕ້ອງມີອາຍຸຢ່າງໜ້ອຍ 8-10 ເດືອນ ຈຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ລູກທີ່ເກີດອອກມາສົມບູນ ແລະ ແຂງແຮງ, ມີລັກສະນະຜ່າເຜີຍບໍ່ເປັນໄກ່ຂີ້ຢ້ານ, ບໍ່ເປັນໂຕທີ່ນ້ອຍຄອດ, ພໍ່ພັນທີ່ດີຕ້ອງມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່, ຂົນຫຼາຍ, ໃຫຍ່ໄວ, ຂາແຂງແຮງ, ຊອກຫາກິນເກັ່ງ, ຫອນ ແລະ ຕ້າງສີແດງສົດໃສ, ບໍ່ຈິກຕອດໄກ່ນ້ອຍ

2. ການຄັດເລືອກໄກ່ແມ່ພັນ

ການທີ່ຈະຄັດເອົາໄກ່ລຸ້ນມາໄວ້ເປັນໄກ່ແມ່ພັນດີແທ້ຄວນຄັດເອົາໄວ້ຕັ້ງແຕ່ອາຍຸ 6-7 ເດືອນ, ຊຶ່ງແຕ່ລະສາຍພັນຈະມີລັກສະນະທີ່ຊັດເຈນຂອງແຕ່ລະສາຍພັນ ໂດຍລວມແລ້ວໃຫ້ເລືອກເອົາໂຕທີ່ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່, ຂົນຫຼາຍ, ໃຫຍ່ໄວ, ແຂງແຮງ, ຊອກຫາກິນເກັ່ງ, ຫອນ ແລະ ຕ້າງສີແດງສົດໃສ, ເລືອກຈາກຄອກ ທີ່ມີປະຫວັດໃຫ້ໄຂ່ຫຼາຍ, ຟັກໄຂ່ດີ ລ້ຽງລູກເກັ່ງ ສິ່ງສຳຄັນຕ້ອງບໍ່ມາຈາກຝູງທີ່ເຄີຍເກີດພະຍາດມາກ່ອນ.

ລັກສະນະຂອງໄກ່ແມ່ທີ່ດີ

3. ການຄັດເລືອກໄກ່ນ້ອຍ

ໃນການເລືອກໄກ່ນ້ອຍ ເຂົ້າມາລ້ຽງ ໝາຍເຖິງໄກ່ທີ່ນຳອອກຈາກຕູ້ຟັກ ຫຼື ໄກ່ອາຍຸປະມານ 3-7ມື້ ເພາະໄກ່ອາຍຸນີ້ຈະມີລາຄາຖືກ ແລະ ປັບໂຕເຂົ້າກັບສະພາບຂອງການລ້ຽງໄດ້ດີ ຄວນເລືອກເອົາໂຕທີ່ແຂງແຮງ, ຂົນແຫ້ງດີ, ດວງຕາແຈ່ມໃສ, ບໍ່ຊຶມເສົ້າ, ບໍ່ພິການ, ອະໄວຍະວະຄົບຖ້ວນສົມບູນ, ແຕ່ຖ້າເປັນໄກ່ລຸ້ນປະມານ 2 ຫາ 5 ເດືອນ ກໍຄວນເປັນໂຕທີ່ແຂງແຮງ, ຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ບໍ່ມີລັກສະນະນ້ອຍຄອດ, ອະໄວຍະວະຄົບຖ້ວນ ແລະ ສົມບູນ, ຄວນຄັດເລືອກຈາກຄອກ ທີ່ມີປະຫວັດໃຫຍ່ໄວ, ແມ່ໄກ່ໃຫ້ໄຂ່ຫຼາຍ, ລ້ຽງລູກດີ, ຊອກຫາກິນເກັ່ງ ແລະ ບໍ່ເຄີຍເກີດພະຍາດມາກ່ອນ.

4. ຂໍ້ຫ້າມ ແລະ ການຄັດໄກ່

ຢາກໃຫ້ການລ້ຽງໄກ່ມີຄວາມສ່ຽງໜ້ອຍ ແຕ່ມີຜົນສຳເລັດດີ ຈຳເປັນຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ລາຍລະອຽດແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ ໂດຍສະເພາະຂັ້ນຕອນການຄັດໄກ່ເຂົ້າລ້ຽງ ຖ້າຄັດໄກ່ເຂົ້າມາດີ ໂອກາດຈະປະສົບຜົນສຳເລັດມີສູງ. ສິ່ງທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ໃນການຄັດເລືອກໄກ່ມີດັ່ງນີ້:

- ບໍ່ຄວນຊື້ໄກ່ຈາກຕະລາດມາລ້ຽງ ເພາະໄກ່ອາດຕິດເຊື້ອພະຍາດມາກ່ອນແລ້ວແຕ່ບໍ່ສະແດງອາການ ຖ້າຫາກຈຳເປັນຕ້ອງຊື້ຈາກຕະລາດມາລ້ຽງ ແນະນຳໃຫ້ມີການຂັງແຍກຫ່າງຈາກຝູງທີ່ລ້ຽງຢ່າງໜ້ອຍ 7 ມື້ ຖ້າບໍ່ສະແດງອາການຫຍັງຈຶ່ງປ່ອຍລ້ຽງພາຍໃນຝູງ.
- ບໍ່ຄວນນຳໄກ່ຈາກຫຼາຍຄອກ, ຫຼາຍຟາມມາລ້ຽງຮ່ວມກັນ ເພາະອາດເປັນການນຳເຊື້ອພະຍາດຈາກຄອກ ຈາກຟາມຫຼາຍບ່ອນມາໄວ້ພາຍໃນຄອກ ຫຼື ຟາມຂອງເຮົາ
- ບໍ່ຄວນນຳໃຊ້ພໍ່ພັນເກີນ 3 ປີ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການປະສົມພັນສາຍເລືອດໃກ້ກັນ ແລ້ວລູກຈະອ່ອນແອ, ຫຼາຍໂຕນານໃຫຍ່, ຕິດເຊື້ອພະຍາດງ່າຍ ຕ້ອງປ່ຽນພໍ່ພັນທຸກໆ 3 ປີ
- ບໍ່ຄວນນຳໄກ່ເຫງົາ, ໄກ່ປ່ວຍ ເຂົ້າມາກິນໃນບໍລິເວນບ້ານ ຫຼື ໃກ້ກັບສະຖານທີ່ລ້ຽງໄກ່
- ບໍ່ຄວນນຳໄກ່ທີ່ລອດຕາຍຈາກເຊື້ອພະຍາດປີທີ່ຜ່ານມາເຂົ້າມາລ້ຽງເປັນພໍ່ແມ່ພັນ ເພາະຈະເປັນການນຳເອົາເຊື້ອພະຍາດມາປ່ອຍໄວ້ໃຫ້ລະບາດພາຍໃນຄອກສັດຂອງເຮົາ

ການຈັດການຝູງໄກ່ໃຫ້ມີຄວາມເໝາະສົມຕໍ່ພື້ນທີ່ ແລະ ເໝາະສົມກັບປະລິມານອາຫານທີ່ມີ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ການລ້ຽງໄກ່ປະສົບຜົນສຳເລັດ ໄກ່ທີ່ຄວນຄັດອອກເຊັ່ນ:

- ໄກ່ທີ່ຂີ້ຍ້ານບໍ່ກ້າເຂົ້າກິນອາຫານພ້ອມໝູ່ ມີໂອກາດຈ່ອຍ-ນ້ອຍຄອດນານໃຫຍ່
- ໄກ່ຂີ້ຄ້ານຖ້າກິນແຕ່ນຳຄົນ, ໄກ່ທີ່ມີລັກສະນະນ້ອຍຄອດ, ຈ່ອຍຜອມ
- ໄກ່ທີ່ມັກຈິກຕອດໂຕອື່ນ ແລະ ມັກຈິກຕອດໄຂ່,
- ໄກ່ທີ່ບໍ່ມັກຟັກໄຂ່, ໄກ່ທີ່ລ້ຽງລູກບໍ່ດີ, ໄກ່ທີ່ມີອາຍຸຫຼາຍເກີນ 3ປີ
- ໃນຊ່ວງຕົ້ນລະດູຝົນຄວນຄັດໄກ່ທີ່ມີອາຍຸຫຼາຍອອກ, ຄັດໂຕທີ່ບໍ່ສົມບູນ-ບໍ່ງາມອອກ ຈຶ່ງໄວ້ແຕ່ໄກ່ນຸ່ມໄກ່ສາວເພື່ອຈະໄດ້ຜົນຜະລິດໃນຊ່ວງທ້າຍລະດູຝົນ

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 05
ຊື່ອົງປະກອບທີ 4: ອາຫານ		
ຊື່ໂມດູນ: ການລ້ຽງໄກ່ລາດ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

❖ ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດດຳເນີນການປະສົມອາຫານ ແລະ ສາມາດໃຫ້ອາຫານໄກ່ໄດ້ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກການການໃຫ້ອາຫານໄກ່ທີ່ກຳນົດໄວ້,

❖ ວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ສື່:

ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື				
1	ອາຫານສຳເລັດຮູບສຳລັບໄກ່ນ້ອຍ	ສ່ວນປະສົມໃນອາຫານ	300	ກຼາມ/ຄົນ
2	ຮຳ	ສ່ວນປະສົມໃນອາຫານ	350	ກຼາມ/ຄົນ
3	ສາລີບົດ	ສ່ວນປະສົມໃນອາຫານ	300	ກຼາມ/ຄົນ
4	ໃບມັນຕົ້ນແຫ້ງບົດ	ສ່ວນປະສົມໃນອາຫານ	50	ກຼາມ/ຄົນ
5	ຊ້ອນ (ໂຈກຕັກວັດຖຸດິບ)	ສຳລັບຊ້ອນປະສົມອາຫານ	1	ກ້ານ
6	ຊິງຊັ່ງ	ຂະໜາດ 15ກິໂລກຼາມ	1	ໜ່ວຍ
7	ຊາມໃຫຍ່	ໃຊ້ເປັນບ່ອນປະສົມອາຫານ	1	ໃບ/ຈຸດປະສົມ
8	ຄຸ ຫຼື ຊາມນ້ອຍ	ໃສ່ວັດຖຸດິບຕອນຊັ່ງນ້ຳໜັກ	1	ໜ່ວຍ/ຈຸດ
ສື່ການຮຽນ-ການສອນ				
1	ພາວເວີພ້ອຍ	ການຮຽນ-ການສອນ	1	ບົດ
2		ລົງເບິ່ງພາກປະຕິບັດ	1	ຈຸດ

❖ ອາຫານ

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບຫຼັກການຂອງອາຫານໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດ ເຊິ່ງເນື້ອໃນທີ່ທ່ານຈະໄດ້ຮຽນປະກອບມີຄວາມຕ້ອງການອາຫານຂອງໄກ່ຢູ່ໃນແຕ່ລະຊ່ວງອາຍຸ, ວັດຖຸດິບທີ່ໃຊ້ໃນການລ້ຽງໄກ່ ແລະ ການສ້າງສູດອາຫານ

4.1 ຄວາມຕ້ອງການອາຫານ

ໄກ່ແຕ່ລະຊ່ວງອາຍຸມີຄວາມຕ້ອງການອາຫານເພື່ອການຈະເລີນເຕີບໂຕໃນປະລິມານທີ່ແຕກຕ່າງກັນທັງທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນຄາທາງດ້ານອາຫານ. ຈະເປັນອາຫານທີ່ປະສົມເອົາເອງ ຫຼື ເປັນອາຫານສຳເລັດຮູບຈາກໂຮງງານກໍໄດ້. ຊະນິດອາຫານ, ປະລິມານອາຫານຈະເໝາະສົມສຳລັບໄກ່ຫຼືບໍ່ ປະເມີນໄດ້ໂດຍການຈັບເບິ່ງໂຕໄກ່ວ່າຄວາມຕຸ້ຍຂອງ, ແມ່ໄກ່ໃຫ້ໄຂ່ປົກກະຕິບໍ່. ຖ້າໄກ່ຈ່ອຍ, ໄຂ່ບໍ່ປົກກະຕິ, ຖ່າຍແຫຼວ ອາຫານທີ່ໃຊ້ບໍ່ຄ່ອຍເໝາະສົມກັບອາຍຸຂອງໄກ່ທີ່ກິນອາຫານຊະນິດດັ່ງກ່າວ.

- ໄກ່ນ້ອຍອາຍຸ 1 ວັນ ຫາອາຍຸ 2 ເດືອນ ຕ້ອງການອາຫານທີ່ມີທາດຊີ້ນສູງກວ່າ 20%,
- ໄກ່ອາຍຸ 2 ເດືອນ ຫາ 4,5 ເດືອນ ຕ້ອງການທາດຊີ້ນ 16%
- ໄກ່ອາຍຸຫຼາຍກວ່າ 4,5 ເດືອນ ຕ້ອງການທາດຊີ້ນ 13-14%

- ໄກ່ໃຫຍ່ທີ່ລ້ຽງປ່ອຍ ຕ້ອງການທາດຊີ້ນ 11-12%
- ອາຫານສຳເລັດຮູບສຳລັບໄກ່ນ້ອຍທີ່ຂາຍກັນທົ່ວໄປ ຈະມີທາດຊີ້ນຫຼາຍກວ່າ 21%, ໄຂມັນຫຼາຍກວ່າ 4%, ເຍື່ອໄຍໜ້ອຍກວ່າ 5% ແລະ ຄວາມຊຸ່ມໜ້ອຍກວ່າ 13%

ປະລິມານອາຫານທີ່ໄກ່ສາມາດກິນໄດ້

ອາຍຸໄກ່(ອາທິດ)	ອາຫານທີ່ໃຫ້ (ກຼາມ/ໂຕ/ມື້)	ນ້ຳໜັກໄກ່ (ກຼາມ/ໂຕ)
1	10	49
2	20	76
3	30	115
4	40	185
5	50	250
6	60	370

ຄ່າສະເລ່ຍຄວາມຕ້ອງການອາຫານ ແລະ ນ້ຳໃນແຕ່ລະໄລຍະ

ອາຍຸໄກ່	ປະລິມານອາຫານ (ກຼາມ/ໂຕ/ມື້)	ປະລິມານນ້ຳ (ມິນລີລິດ/ໂຕ/ມື້)
2ອາທິດ	20	40
1 ເດືອນ	40	80
2 ເດືອນ	70	120
3 ເດືອນ	100	150
ຫຼາຍກວ່າ 3 ເດືອນ	130	200

4.2 ວັດຖຸດິບອາຫານສັດ

ວັດຖຸດິບ ທີ່ນຳມາໃຊ້ເປັນອາຫານສັດຈະມີຄຸນຄ່າທາງດ້ານອາຫານສັດແຕກຕ່າງກັນ ຂຶ້ນກັບຊະນິດຂອງວັດຖຸດິບ, ອາຍຸ, ແຫຼ່ງທີ່ປູກ

ອາຫານທີ່ນຳໃຊ້ລ້ຽງໄກ່ຕ້ອງມີວັດຖຸດິບທີ່ເປັນແຫຼ່ງພະລັງງານ ຫຼື ທາດແປ້ງເຊັ່ນ: ຮຳ, ເຂົ້າປຽນ, ສາລີ, ມັນຕົ້ນ, ແກ່ນຖົ່ວຊະນິດຕ່າງໆ, ແກ່ນຫຍ້າ, ພືດຜັກສີຂຽວ ແຕ່ບໍ່ຄວນເກືອແຕ່ຮຳຢ່າງດຽວ

ຮຳ ສາລີ ມັນຕົ້ນ ເຂົ້າເປືອກ-ເຂົ້າສານ

ແກ່ນຖົ່ວ ແກ່ນຫຍ້າ ພືດຜັກສົດ

ຄວນມີແຫຼ່ງທາດຊີ້ນເຊັ່ນ ອາຫານສຳເລັດຮູບ, ໃບພືດແຫ້ງບົດ, ກາກນ້ຳເຕົ້າຮູ້ , ພວກສັດນ້ອຍປະເພດຕ່າງໆ, ແກ່ນພືດ ແລະ ອື່ນໆ ປະມານ 10% ຂອງນ້ຳໜັກອາຫານທັງໝົດ.

ອາຫານສຳເລັດຮູບ ປວກ ຂີ້ກະເດືອນ ແກ່ນຖົ່ວ

ໃບກະຖິນ ໃບມັນຕົ້ນ ໃບພືດແຫ້ງບົດ

ຖ້າລ້ຽງໄກ່ໃນປະລິມານໜ້ອຍໂຕ ຈະໃຊ້ຮຳປະສົມສາລີບົດ ແລະ ໃບກະຖິນແຫ້ງບົດ (ໃບມັນຕົ້ນແຫ້ງບົດ) ກໍພໍໃຊ້ໄດ້, ສ່ວນແຮ່ທາດນຳໃຊ້ເປືອກຫອຍ ຫຼື ເປືອກໄຂ່ບົດກໍພຽງພໍ. ຖ້າມີໄກ່ຫຼາຍຕ້ອງໃຫ້ອາຫານຫຼາຍຈຸດ ໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນອາຫານພ້ອມກັນ

4.3 ການປະສົມອາຫານ

ຫຼັກການຂອງການສ້າງສູດອາຫານ ຫຼື ເຮັດອາຫານປະສົມຂຶ້ນເອງ ໂດຍການນໍາໃຊ້ວັດຖຸດິບທີ່ຫາໄດ້ງ່າຍພາຍໃນທ້ອງຖິ່ນມານໍາໃຊ້ເປັນອາຫານສັດລ້ຽງ ໂດຍການວາງຫຼືກໍານົດປະລິມານທີ່ຈະໃຊ້ຂອງວັດຖຸດິບຊະນິດນັ້ນໆ ມາຄູນດ້ວຍທາດຊີ້ນຂອງວັດຖຸດິບຊະນິດດັ່ງກ່າວ ຈາກນັ້ນແມ່ນຫານດ້ວຍ 100. ການປະສົມອາຫານບໍ່ວ່າຈະມີວັດຖຸດິບໜ້ອຍຫຼືຫຼາຍຊະນິດ ທຸກຄັ້ງການວາງປະລິມານວັດຖຸດິບ ເວລາລວມກັນທຸກຢ່າງແລ້ວຕ້ອງເທົ່າກັບ 100

ຕົວຢ່າງ:ປະສົມອາຫານຂຶ້ນເອງ ໂດຍນໍາໃຊ້ອາຫານສໍາເລັດຮູບ 40% ກັບຮໍາ 30% ແລະ ສາລີບົດ 30% ກໍຈະໄດ້ທາດຊີ້ນເທົ່າກັບ 13,40% ສາມາດນໍາໃຊ້ລ້ຽງໄກ່ລຸ້ນ ແລະ ໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນ

ວັດຖຸດິບ	ປະລິມານທີ່ໃຊ້ (ກິໂລກຼາມ)	ທາດຊີ້ນໃນວັດຖຸດິບ(%)	ທາດຊີ້ນໃນສູດອາຫານ(%)
ສາລີ(ເຂົ້າປຽນ)	30	8	2,40
ຮໍາອ່ອນ	30	10	3,00
ອາຫານສໍາເລັດຮູບ	40	20	8,00
ລວມ	100		13,40

ສູດປະສົມອາຫານທີ່ໃຊ້ໄດ້ທັງໄກ່ນ້ອຍ ແລະ ໄກ່ໃຫຍ່

ວັດຖຸດິບ	ປະລິມານທີ່ໃຊ້ (ກິໂລກຼາມ)	ທາດຊີ້ນໃນວັດຖຸດິບ(%)	ທາດຊີ້ນໃນສູດອາຫານ(%)
ສາລີ(ເຂົ້າປຽນ)	25	0.08	2.00
ຮໍາອ່ອນ	25	0.10	2.50
ຫົວມັນຕົ້ນບົດ	20	0.025	0.50
ກາກຖົ່ວເຫຼືອງ	10	0.40	4.00
ປາປົ່ນ	3	0.50	1.50
ໃບກະຖິນແຫ້ງ	9	0.17	1.53
ກະດູກບົດ	7.70		
ເກືອ	0.30		
ລວມ	100		12,03

ຕົວຢ່າງ: ໄກ່ຝູງໜຶ່ງ ມີໄກ່ຜູ້ 2ໂຕ, ມີໄກ່ແມ່ 10ໂຕ, ມີໄກ່ບ່າວໄກ່ສາວ 20 ໂຕ ໂດຍນໍາໃຊ້ຂໍ້ມູນຕາຕະລາງຄວາມຕ້ອງການອາຫານຂອງໄກ່ ຜູ້ລ້ຽງສາມາດຄິດໄລ່ປະລິມານອາຫານທີ່ໄກ່ຕ້ອງການກິນໃນແຕ່ລະມື້ ຫຼື ຊ່ວງໄລຍະການລ້ຽງ 1 ເດືອນດັ່ງນີ້:

ວິທີຄິດໄລ່:
ອາຫານທີ່ໄກ່ພໍ່-ແມ່ພັນຕ້ອງການ

ອາຫານທີ່ຕ້ອງການຕໍ່ມື້ = ຈຳນວນໄກ່ x ອາຫານທີ່ກິນຕໍ່ມື້
= 12 ໂຕ x 130 ກຼາມ = 1.56 ກິໂລກຼາມ

ຕ້ອງການຕໍ່ເດືອນ = ອາຫານທີ່ຕ້ອງການຕໍ່ມື້ x ຈຳນວນມື້ທີ່ລ້ຽງ
= 1.56 ກິໂລກຼາມ x 30 ມື້ = 46.8 ກິໂລກຼາມ

ອາຫານທີ່ໄກ່ບ່າວໄກ່ສາວຕ້ອງການ

ອາຫານທີ່ຕ້ອງການຕໍ່ມື້ = ຈຳນວນໄກ່ x ອາຫານທີ່ຕ້ອງການຕໍ່ມື້
= 20 ໂຕ x 100 ກຼາມ = 2 ກິໂລກຼາມ

ຕ້ອງການຕໍ່ເດືອນ = ອາຫານທີ່ຕ້ອງການຕໍ່ມື້ x ຈຳນວນມື້ທີ່ລ້ຽງ
= 2 ກິໂລກຼາມ x 30 ມື້ = 60 ກິໂລກຼາມ

ເມື່ອຮູ້ຈຳນວນທີ່ຕ້ອງການແລ້ວກໍ່ສາມາດຈັດຊື້ວັດຖຸດິບທີ່ຈະມານຳໃຊ້ລ້ຽງໄກ່ຝູງສັດດັ່ງກ່າວໄດ້ວ່າຈະຊື້ຮຳ, ຊື້ເຂົ້າປຽນ (ສາລີບົດ) ຫຼື ອາຫານສຳເລັດຮູບໜ້ອຍຫຼາຍປານໃດເພື່ອຈະໄດ້ມີອາຫານລ້ຽງໄກ່ໃຫ້ກຸ່ມ 1 ເດືອນ. ຄຸນນະພາບຂອງອາຫານຈະສູງພຽງພໍສຳລັບໄກ່ຫຼືບໍ່ ແລະ ປະລິມານຈະໜ້ອຍຫຼືຫຼາຍຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງໄກ່ຫຼືບໍ່ ແມ່ນປະເມີນໄດ້ຈາກໂຕໄກ່ ຖ້າໄກ່ຕຸ້ຍຂົນເຫຼື້ອມເປັນເງົາສະແດງວ່າອາຫານທີ່ນຳໃຊ້ແມ່ນມີຄວາມເໝາະສົມທັງຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານທີ່ໃຫ້ສຳລັບໄກ່ທີ່ລ້ຽງ ແຕ່ຖ້າໄກ່ຍັງຈ່ອຍ ແລະ ຂົນບໍ່ລຽບສະແດງວ່າຄຸນນະພາບອາຫານອາດຈະບໍ່ດີພໍ ຫຼື ປະລິມານອາຫານທີ່ໃຫ້ອາດຈະໜ້ອຍເກີນໄປ. ທັງໝົດນີ້ຕ້ອງການປະສົບການ ແລະ ຄວາມຊຳນານ.

ອົງປະກອບການຮຽນ	ໜ້າ: 07
ຊື່ອົງປະກອບທີ 5: ການລ້ຽງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ	
ຊື່ໂມດູນ: ການລ້ຽງໄກ່ລາດ	ລະຫັດ:
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ	

❖ ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ສາມາດອະທິບາຍກ່ຽວກັບການລ້ຽງໄກ່ລາດ ໃນແຕ່ລະຊ່ວງອາຍຸ ແລະ ສາມາດປະຕິບັດເອງໄດ້ ໃນການຈັດການລ້ຽງໄກ່ໄລຍະຕ່າງໆໂດຍສະເພາະການລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍ, ໄກ່ລຸ້ນສາວ ແລະ ໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນ

.

❖ ວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ສື່:

ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ໄລຍະໄກ່ນ້ອຍ)				
1	ລະບົບໄຟຟ້າຄົບຊຸດ	ໃຫ້ແສງສະຫວ່າງ	1	
2	ຊຸດດອກໄຟປ້ອມ	ຂະໜາດ 100ວັດ	1	ຊຸດ
3	ຂອບກັ້ນ/ຂອບອົບ	ຂັງໄກ່ນ້ອຍ	1	ຊຸດ
4	ຕຸກໃສ່ນໍ້າ	ຂະໜາດ 1-3ລິດ	1	ຕຸກ
5	ຖາດອາຫານ	ໃສ່ອາຫານໄກ່ແຕກໃໝ່		ຖາດ
6	ຮາງອາຫານແບບຍາວ (ໄກ່ນ້ອຍ)	ໃສ່ອາຫານໄກ່ສອງອາທິດ	1	ຮາງ
7	ກົງໄກ່ນ້ອຍ	ຂະໜາດ 1x1-5ແມັດ	1	ກົງ
8	ຢາບຳລຸງ	ປະສົມນໍ້າໃຫ້ໄກ່ກິນ	1	ຊອງ
9	ຢາຕ້ານເຊື້ອ	ປະສົມນໍ້າໃຫ້ໄກ່ກິນ	1	ຊອງ
10	ຊິງຊັ່ງອາຫານ/ໄກ່	ຂະໜາດ 15ກິໂລກຼາມ	1	ເຄື່ອງ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ໄກ່ລຸ້ນສາວແລະໄກ່ໃຫຍ່) ເພີ່ມຈາກໄກ່ນ້ອຍ				
1	ຮັງໄຂ່	ຂະໜາດ 25x30ຊມ	1	ຮັງ
2	ວັດຖຸຮອງຮັງໄຂ່ (ເຟືອງແຫ້ງ)	ຮອງຮັງໄຂ່	1	ເປົາ
3	ຕຸກໃສ່ນໍ້າ	ຂະໜາດ 3-5ລິດ	1	ຕຸກ
4	ຖັງອາຫານແບບແຂວນ (ໄກ່ໃຫຍ່)	ຂະໜາດ 3-5ກິໂລກຼາມ	1	ຕຸກ
5	ຄອກໄກ່	ເພື່ອເປັນຕົວຢ່າງ	1	ຫຼັງ
6	ສຸ່ມຂັງໄກ່	ຂັງແມ່ໄກ່ແລະລູກ	1	ອັນ
ສື່ການຮຽນ-ການສອນ				
1	ພາວເວີພ້ອຍ	ການຮຽນ-ການສອນ	1	ບົດ
2	ພື້ນທີ່ລ້ຽງຕົວຈິງ	ລົງເບິ່ງພາກສະໜາມ	2	ຈຸດ

❖ **ການລ້ຽງໄກ່ແຕ່ລະໄລຍະ**

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບຫຼັກການຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດແຕ່ລະໄລຍະ ເຊິ່ງເນື້ອໃນທີ່ທ່ານຈະໄດ້ຮຽນປະກອບດ້ວຍ ການລ້ຽງໄກ່ຊ່ວງໄລຍະຍັງນ້ອຍ, ຊ່ວງເປັນໄກ່ລຸ້ນ ແລະ ການລ້ຽງພໍ່ແມ່ພັນໃນຊ່ວງການໃຫ້ໄຂ່ ຫຼື ຜະລິດລູກ

ຮູບແບບຂອງການລ້ຽງໄກ່ລາດບໍ່ວ່າຈະເປັນການລ້ຽງແບບຂັງ ຫຼື ລ້ຽງແບບປ່ອຍຕາມເດີ່ນບ້ານ ຕ່າງກໍມີຈຸດດີ ແລະ ຈຸດອ່ອນທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ດັ່ງນັ້ນການທີ່ຜູ້ລ້ຽງຈະເລືອກລ້ຽງໃນຮູບແບບໃດ ແມ່ນອີງໃສ່ຄວາມສະດວກ, ອີງໃສ່ຈຳນວນໄກ່ ແລະ ຂຶ້ນກັບພື້ນທີ່ທີ່ຈະນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງໄກ່ ຊຶ່ງໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການລ້ຽງໄກ່ລາດມັກຈະນິຍົມລ້ຽງ 3 ຮູບແບບຄື

ລັກສະນະການລ້ຽງແບບປ່ອຍ

ລັກສະນະການລ້ຽງແບບຂັງ

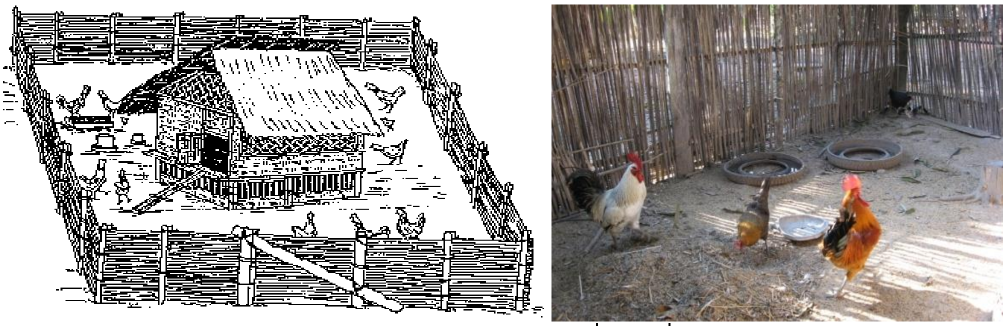

ລັກສະນະຂອງການລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ

5.1 ການລ້ຽງໄກ່ຊ່ວງໄລຍະຍັງນ້ອຍ

ໃນການລ້ຽງໄກ່ລາດ ມັກຈະລ້ຽງກັນໃນປະລິມານໜ້ອຍ ຊຶ່ງມັກຈະປ່ອຍໃຫ້ແມ່ໄກ່ຟັກໄຂ່ເອງ ແລະ ລ້ຽງລູກເອງ ເມື່ອຟັກໄຂ່ໝົດແລ້ວກໍ່ຍ້າຍແມ່ໄກ່ ແລະ ໄກ່ນ້ອຍ ລົງຈາກຮັງໄຂ່ມາຂັງລວມກັນໄວ້ປະມານ 7-10 ມື້, ມີການໃຫ້ນ້ຳ-ໃຫ້ອາຫານຈົນກວ່າລູກໄກ່ແຂງແຮງ ແລ້ວປ່ອຍອອກໄປຊອກຫາກິນນຳແມ່ ຄວນໃຫ້ອາຫານໄວ້ໃນຊຸ່ມໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍເຂົ້າກິນເອງ. ບັນຫາທີ່ປ່ອຍໃຫ້ແມ່ໄກ່ລ້ຽງລູກເອງ ແຕ່ລູກໄກ່ຈະຫຼອດຕາຍພຽງເລັກໜ້ອຍເພາະ:

- ໄກ່ນ້ອຍໜາວ ແລະ ປຽກຊຸ່ມ ຍ້ອນແມ່ໄກ່ພາລູດອອກຫາກິນແຕ່ເຊົ້າມືດ,
- ປ່ອຍໄກ່ນ້ອຍຍາດຊີງກິນອາຫານນຳໄກ່ໃຫຍ່ ກິນອາຫານບໍ່ພຽງພໍ ອີກທັງຖືກໂຕໃຫຍ່ຈິກຕອດ
- ກິນອາຫານຄຸນນະພາບຕ່ຳ ແລະ ເປີເປື້ອນໄປດ້ວຍໄຂ່ກາຝາກ
- ໄກ່ນ້ອຍຂາດຄວາມອົບອຸ່ນເຮັດໃຫ້ຕິດເຊື້ອພະຍາດງ່າຍ
- ເຮັດໃຫ້ເຮັດໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍນານໃຫຍ່ ໄກ່ນ້ອຍຄອດ
- ແມ່ໄກ່ໃຊ້ເວລາໃນການລ້ຽງລູກ 2-4 ເດືອນ ຈຶ່ງແຍກໂຕອອກຈາກລູກເພື່ອວາງໄຂ່ໃໝ່

ຂັງແມ່ໄກ່ໄວ້ນຳລູກ ປ່ອຍໄກ່ນ້ອຍອອກໄປຫາກິນແມ່ໄກ່

ຖ້າແຍກໄກ່ນ້ອຍອອກຈາກແມ່ໄກ່ມາລ້ຽງຕ່າງຫາກ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ແມ່ໄກ່ໃຫ້ໄຂ່ໄດ້ 3-4 ຄັ້ງ/ປີ ຫຼື ໃຫ້ລູກປະມານ 30 ໂຕ/ແມ່/ປີ ການແຍກໄກ່ນ້ອຍຫຼັງຟັກແຕກອອກມາລ້ຽງຕ່າງຫາກ ຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃນເລື່ອງການໃຫ້ນ້ຳ ແລະ ການໃຫ້ອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນຕະຫຼອດຈະຊ່ວຍໃຫ້ໄກ່ໃຫຍ່ໄວ

ໄກ່ນ້ອຍໃນຊ່ວງອາຍຸ 1,5 ເດືອນລົງມາມັກຈະມີບັນຫາເລື່ອງການຕາຍ ຍ້ອຍໄກ່ປຽກຊຸ່ມ, ໄກ່ຂາດສານອາຫານ, ສັດຕູທຳລາຍ ແລະ ຕິດເຊື້ອພະຍາດ. ດັ່ງນັ້ນໃນຊ່ວງນີ້ຜູ້ລ້ຽງຈະຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ດັ່ງນີ້:

ການໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນ

ແຍກໄກ່ນ້ອຍອອກລ້ຽງຕ່າງຫາກຄວນໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນດ້ວຍດອກໄຟ, ດອກໄຟປ້ອມຂະໜາດ 60-100 ວັດ ສາມາດໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນໄກ່ນ້ອຍໄດ້ປະມານ 20-25 ໂຕ/ດອກ ຕະລອດໄລຍະອົບ 2-4 ອາທິດ (ຂຶ້ນກັບອາກາດໜາວ) ໂດຍສ້າງແນວກັ້ນບໍລິເວນໄວ້ບໍ່ໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍອອກໄກຈາກດອກໄຟໄກເກີນໄປ. ຄວາມອົບອຸ່ນຈະເໝາະສົມຫຼືບໍ່ແມ່ນອີງຕາມພຶດຕິກຳຂອງໄກ່ນ້ອຍເປັນຫຼັກເຊັ່ນ:

- ໄກ່ນ້ອຍຮ້ອນ: ໄກ່ນ້ອຍບໍ່ຢູ່ກ້ອງດອກໄຟ, ອ້າປາກຍ່າງເລາະໄປມາ ກິນແຕ່ນ້ຳ
- ໄກ່ນ້ອຍໜາວ: ນອນຈຸ້ມກັນ ບາງໂຕຢືນຊຶງເຮັດປີກເຕື່ອຍ ສ່ວນຫຼາຍຈະຮ້ອງບໍ່ຢຸດ
- ຄວາມອົບອຸ່ນພໍດີ: ໄກ່ກະຈ່າຍກັນຢູ່, ໄກ່ບາງໂຕນອນ ບາງໂຕກິນອາຫນ, ກິນນ້ຳ ຍ່າງໄປມາ

ລັກສະນະຂອງການໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນໄກ່ນ້ອຍທົດແທນແມ່ໄກ່

ການໃຫ້ອາຫານໄລຍະໄກ່ຍັງນ້ອຍ

ອາຫານສຳລັບໄກ່ນ້ອຍຄວນມີຄຸນນະພາບດີສູງ ແລະ ມີຫຼາຍພໍ ໂດຍມີອາຫານໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນຕະຫຼອດຕາມຕ້ອງການ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍສົມບູນແຂງແຮງ, ໃຫຍ່ໄວ. ຈະເປັນອາຫານທີ່ປະສົມຂຶ້ນມາເອງ ຫຼື ຈະເປັນອາຫານສຳເລັດຮູບຈາກໂຮງງານກໍໄດ້, ອາຫານທີ່ເໝາະສົມສຳລັບລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍຕ້ອງມີທາດຊີ້ນຫຼາຍກວ່າ 20% ແລະ ອາຫານຄວນມີໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍໄດ້ກິນຕະລອດເວລາ ສິ່ງສຳຄັນບໍ່ຄວນເກືອໄກ່ນ້ອຍດ້ວຍຮຳພຽງຢ່າງດຽວ ແລະ ບໍ່ຄວນເກືອໄກ່ນ້ອຍຮ່ວມກັບໄກ່ໃຫຍ່.

ການໃຫ້ນ້ຳ

ນ້ຳຈະຊ່ວຍໃຫ້ອາຫານອ່ອນນຸ້ມລົງ, ໄກ່ຈະຍ່ອຍອາຫານໄດ້ໄວ ໂດຍປົກກະຕິໄກ່ຈະໄດ້ຮັບນ້ຳຈາກການກິນພືດສົດ, ກິນອາຫານທີ່ປຽກ ແລະ ໄດ້ຈາກການກິນນ້ຳໂດຍກົງ ໂດຍສະເພາະໃນການໃຫ້ອາຫານສຳເລັດຮູບນ້ຳຖືວ່າມີຄວາມຈຳເປັນ ແລະ ຂາດບໍ່ໄດ້, ຕຸກນ້ຳຂະໜາດບັນຈຸ 3-4 ລິດ ໃຊ້ສຳລັບໄກ່ນ້ອນ 20-25 ໂຕ. ຖ້າຊ່ວງໃດດິນຟ້າອາກາດມີການປ່ຽນແປງ ຫຼື ວ່າໄກ່ຄຽດຈາກການຈັບ, ຕົກໃຈແລະອື່ນໆ ຄວນປະສົມວິຕາມິນລົງໄປໃນນ້ຳໃຫ້ໄກ່ກິນໃນອັດຕາ ວິຕາມິນ 1 ຊີຊີຕໍ່ນ້ຳ 1 ລິດ.

ໃນການໃຫ້ວິດຕາມິນ ແລະ ປະເພດຢາຕ້ານເຊື້ອຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມການແນະນຳທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນຊອງ ຫຼື ກວດຢາຢ່າງເຄັ່ງຄັດ ເພາະຈະມີຜົນຕໍ່ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງໄກ່ໄດ້.

5.2 ການລ້ຽງໄກ່ລຸ້ນສາວ

ການລ້ຽງໄກ່ລຸ້ນເປັນການລ້ຽງໄກ່ທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 2 ເດືອນຂຶ້ນໄປ ໃນຊ່ວງນີ້ເຮົາສາມາດລ້ຽງລວມກັນທັງໄກ່ຜູ້ ແລະໄກ່ແມ່ກໍໄດ້. ສາມາດລ້ຽງໄດ້ໃນຮູບແບບລ້ຽງໃສ່ກົງ ຫຼື ລ້ຽງແບບປ່ອຍພື້ນໃຫ້ໃຊ້ພື້ນທີ່ 8 ໂຕ/ຕາແມັດ, ໄກ່ອາຍຸ 2 ເດືອນ ຫາ 4.5 ເດືອນ ຕ້ອງການອາຫານທີ່ມີທາດຊີ້ນຢ່າງໜ້ອຍ 16%, ໄກ່ອາຍຸຫຼາຍກວ່າ 4.5 ເດືອນ ຕ້ອງການທາດຊີ້ນ 13-14%

ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນແບ່ງໃຫ້ 2 ຄັ້ງ/ມື້ ແລະ ຍັງໃຫ້ອາຫານແບບໃຫ້ໄກ່ກິນຕາມຄວາມສາມາດທີ່ໄກ່ກິນໄດ້ ເພື່ອເລັ່ງການຈະເລີນເຕີບໂຕ, ພື້ນທີ່ເຂົ້າກິນອາຫານຈະຕ້ອງກວ້າງແບບຮາງຍາວ 15-20 ຊັງຕີແມັດຕໍ່ໄກ່ 1 ໂຕ, ແບບຖັງແຂວນປະມານ 20-25 ໂຕ/ຖັງ.

ຖ້າລ້ຽງໄກ່ແບບປ່ອຍໃຫ້ອາຫານແຕ່ພຽງ 50-70% ຂອງຄວາມຕ້ອງການຂອງໄກ່ ຄວນແບ່ງອາຫານໃຫ້ຕອນເຊົ້າໜ້ອຍກວ່າໃຫ້ຕອນແລງ. ຈະເພີ່ມອາຫານຂຶ້ນ ຫຼື ລຸດປະລິມານອາຫານລົງໃຫ້ຈັບເບິ່ງໂຕໄກ່ ຖ້າໄກ່ຈ່ອຍຕ້ອງເພີ່ມອາຫານ ຫຼື ປ່ຽນສູດອາຫານ,

ໄກ່ 4-5 ໂຕ ລ້ຽງຕາມທົ່ງນາພາຍຫຼັງການເກັບກ່ຽວ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໃຫ້ອາຫານເພີ່ມເຕີມກໍ່ໄດ້.

ໄກ່ 10-15 ໂຕ ລ້ຽງໃນເນື້ອທີ່ 3-4 ເຮັກຕາ ການໃຫ້ອາຫານເພີ່ມພຽງແຕ່ເອົາເຂົ້າເປືອກ ຫຼື ເຂົ້າປຽນ ຫວ່ານໃຫ້ໄກ່ກິນເລັກໜ້ອຍໃນຕອນແລງກ່ອນທີ່ໄກ່ຈະເຂົ້ານອນໃນລົກກໍພຽງພໍ.

ໄກ່ 50 ໂຕ ລ້ຽງໃນພື້ນທີ່ 1 ເຮັກຕາ ຕ້ອງໃຫ້ອາຫານເພີ່ມ 50% ຂອງປະລິມານອາຫານທີ່ໄກ່ຕ້ອງການໃນແຕ່ລະມື້.

ຄ່າສະເລ່ຍຄວາມຕ້ອງການອາຫານ ແລະ ນ້ຳໃນແຕ່ລະໄລຍະ

ອາຍຸໄກ່	ປະລິມານອາຫານ (ກຼາມ/ໂຕ/ມື້)	ປະລິມານນ້ຳ (ມິນລີລິດ/ໂຕ/ມື້)
2ອາທິດ	20	40
1 ເດືອນ	40	80
2 ເດືອນ	70	120
3 ເດືອນ	100	150
ຫຼາຍກວ່າ 3 ເດືອນ	130	200

ສະພາບການລ້ຽງໄກ່ລຸ້ນແບບຂັງ ແລະ ແບບປ່ອຍ

5.3 ການລ້ຽງໄກ່ໃຫຍ່

ການລ້ຽງໄກ່ໃຫຍ່ ຫຼື ການລ້ຽງໄກ່ພໍ່ແມ່ພັນ ແມ່ນເພື່ອຈຸດປະສົງໃນການລ້ຽງເພື່ອຂະຫຍາຍພັນໃຫ້ໄກ່ໄຂ່ຫຼາຍຊຸດ ແຕ່ລະຊຸດໄດ້ລູກຫຼາຍໂຕ, ສິ່ງສຳຄັນແມ່ນເລື່ອງອາຫານ. ອາຫານທີ່ນຳໃຊ້ລ້ຽງໄກ່ໃຫຍ່ຄວນມີທາດຊີ້ນປະມານ 14%, ຖ້າລ້ຽງໄກ່ແບບປ່ອຍທີ່ມີພື້ນທີ່ກວ້າງຄວາມຕ້ອງການທາດຊີ້ນ 11-12% ກໍ່ພຽງພໍ ສ່ວນປະລິມານອາຫານທີ່ໃຫ້ແມ່ນ 130 ກຼາມ/ໂຕ/ມື້ ມີໄກ່ຫຼາຍຕ້ອງໃຫ້ອາຫານຫຼາຍຈຸດ ໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນອາຫານພ້ອມກັນ, ຊະນິດອາຫານ, ປະລິມານອາຫານຈະເໝາະສົມສຳລັບໄກ່ຫຼືບໍ່ ປະເມີນໄດ້ໂດຍການຈັບເບິ່ງໂຕໄກ່ວ່າ ຄວາມຕຸ້ຍຂອງໜ້າເອິກ, ແມ່ໄກ່ໃຫ້ໄຂ່ປົກກະຕິບໍ່, ຖ້າໄກ່ຈ່ອຍ, ໄຂ່ບໍ່ປົກກະຕິ, ຖ່າຍແຫຼວ ສະແດງວ່າອາຫານທີ່ໃຊ້ບໍ່ເໝາະສົມ. ນອກຈາກອາຫານແລ້ວການລ້ຽງໄກ່ເພື່ອຜະລິດລູກຕ້ອງເບິ່ງອີກຫຼາຍດ້ານເຊັ່ນ:

- ສັດສ່ວນໂຕຜູ້ 1 ໂຕ ຄຸມຝູງໂຕແມ່ 5 ໂຕ ສູງສຸດໂຕແມ່ບໍ່ເກີນ 8 ໂຕ
- ໄກ່ລາດມັກໄປໄຂ່ໃສ່ຮັງດຽວກັນ ຕ້ອງກຽມຮັງໄຂ່ໄວ້ກ່ອນແມ່ໄກ່ຈະເລີ່ມໃຫ້ໄຂ່ 3 ແມ່ຕໍ່ຮັງ
- ຂະໜາດຂອງຮັງໄຂ່ 25x30 ຊັງຕີແມັດ ຫຼື ນຳໃຊ້ກະຕ່າ, ແກັດໄມ້ ຫຼື ຖັງໃສ່ນ້ຳ ແລະ ອື່ນໆ
- ຮັງໄຂ່ຕ້ອງໃສ່ວັດຖຸຮອງຮັງໄຂ່ທີ່ອ່ອນນຸ້ມ ແລະ ແຫ້ງ
- ຕົກແຕ່ງໃຫ້ໃຈກາງຂອງຮັງໄຂ່ເປັນຜົ້ງຄ້າຍຄືກົ້ນໝໍ້ຂາງ.
- ວາງຮັງໄຂ່ໃນບ່ອນທີ່ມີອາກາດລ່ວງດີ, ບໍ່ໃຫ້ຖືກຝົນ, ບໍ່ຖືກແດດ

ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງຮັງໄຂ່

ຖ້າຕ້ອງການໃຫ້ແມ່ໄກ່ໃຫ້ໄຂ່ຫຼາຍເທື່ອຕໍ່ປີ ໃຫ້ປະຕິບັດດັ່ງນີ້:

ມີແມ່ໄກ່ຫຼາຍໂຕ ບາງໂຕໄຂ່ໜ້ອຍ ບາງໂຕໄຂ່ຫຼາຍ, ໃຫ້ເກັບໄຂ່ອອກຈາກຮັງທຸກໆ 2 ມື້ ເພື່ອສະສົມໄວ້, ຫ້າມເກັບໄຂ່ອອກຈາກຮັງຈົນໝົດ (ປະໄຂ່ໄວ້ໃນຮັງ 2-3 ໜ່ວຍ), ເອົາໃສ່ແຕະໄຂ່ແລ້ວເກັບມ້ຽນໄຂ່ໄວ້ບ່ອນຮົ່ມ,

ອາກາດລ່ວງດີ, ເມື່ອແມ່ໄກ່ໂຕໃດເລີ່ມຟັກ ກໍເອົາໄຂ່ທີ່ເກັບໄວ້ນັ້ນໄປໃຫ້ແມ່ໄກ່ຟັກປະມານ 12-15 ໜ່ວຍ/ຮັງ ຂຶ້ນກັບຂະໜາດຂອງແມ່ໄກ່,

ໄຂ່ຈະຟັກແຕກພາຍຫຼັງທີ່ຟັກໄປໄດ້ 19-23 ມື້ (21 ມື້) ສ່ວນໄຂ່ທີ່ເຫຼືອແມ່ນໄຂ່ຢ້າງຮັງ.

ຫຼັງຟັກໄຂ່ແຕກໃຫ້ແຍກລູກໄກ່ອອກລ້ຽງຕ່າງຫາກ, ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ເອົາໄຂ່ທີ່ຟັກບໍ່ແຕກໄປໃຫ້ໄກ່ແມ່ອື່ນທີ່ກຳລັງເລີ່ມຟັກ

ຊ່ວງລະດູຝົນບໍ່ແນະນຳໃຫ້ລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍ ເພາະໂອກາດໄກ່ນ້ອຍຈະລອດຕາຍມີບໍ່ຫຼາຍ ເຖິງລອດຕາຍມາກໍ່ມີລັກສະນະນ້ອຍຄອດນານໃຫຍ່.

ການໄຂ່ ແລະ ການຟັກໄຂ່ຂອງແມ່ໄກ່

ປະສິດຕິພາບຂອງການຂະຫຍາຍພັນ ໄກ່ແມ່ປະມານ 5 ປີ ຫຼັງຈາກນັ້ນການຟັກແຕກຂອງໄຂ່ຈະບໍ່ສູງ ແລະ ລູກໄກ່ທີ່ເກີດມາຈະໃຫຍ່ບໍ່ສະເໝີກັນ ແລະ ຕິດເຊື້ອພະຍາດໄດ້ງ່າຍ. ສ່ວນໄກ່ໂຕຜູ້ຄວນຄັດອອກທຸກໆ 3 ປີ ຖ້າຈື່ງໄວ້ຈະເປັນການປະສົມພັນສາຍເລືອດດຽວກັນ ລູກໄກ່ທີ່ເກີດມາຈະມີໂຕນ້ອຍໂຕໃຫຍ່ ໄກ່ນ້ອຍມີຄວາມອ່ອນແອຫຼາຍ ບາງໂຕກໍພິການ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນລ້ຽງນານໃຫຍ່.

ອົງປະກອບການຮຽນ		ໜ້າ: 04
ຊື່ອົງປະກອບທີ 6: ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ		
ຊື່ໂມດູນ: ການລ້ຽງໄກ່ລາດ	ລະຫັດ:	
ຊື່ອາຊີບ: ລ້ຽງສັດ		

❖ ຈຸດປະສົງ

ເພື່ອໃຫ້ຜູ້ຮຽນມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ສາມາດອະນາໄມ ແລະ ຂ້າເຊື້ອຄອກຂ້າເຊື້ອອຸປະກອນການລ້ຽງໄກ່ໄດ້ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກການສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການນຳໃຊ້ຢາຊະນິດຕ່າງໆໃຫ້ໄກ່ກິນ ພ້ອມທັງຮູ້ນຳໃຊ້ວັກຊີນໃນການສ້າງພູມຄຸ້ມກັນໃຫ້ກັບໄກ່ດ້ວຍຕົນເອງ.

❖ ວັດສະດຸອຸປະກອນ ແລະ ສື່:

ລຳດັບ	ລາຍການ	ຄຳອະທິບາຍ	ຈຳນວນ	ຫົວໜ່ວຍ
ອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມື (ຄົງທີ່)				
1	ສະແຫຼັງ	ຂະໜາດ 10ຊີຊີ	3	ອັນ
2	ເຂັມດູດນ້ຳຢາ	ເບີ 24	3	ອັນ
3	ເຂັມສັກວັກຊີນ (ກ້າມຊີ້ນ ແລະຫຼືບໜັງ	ເບິ່ງຫຼືໃຫ້ວັກຊີນໄກ່	3	ອັນ/ຊະນິດ
4	ເຂັມຢອດວັກຊີນ(ຕາ-ດັງ)	ເບິ່ງຫຼືໃຫ້ວັກຊີນໄກ່	3	ອັນ
5	ເຂັມແທງໝາກສຸກສັດປີກ	ເບິ່ງຫຼືໃຫ້ວັກຊີນໄກ່	3	ອັນ
6	ວັກຊີນ(ນິວຄາເຊີນອ່ອນ-ແກ່,ອະຫິວາສັດປີກ, ໝາກສຸກສັດປີກ, ຫຼອດລົມອັກເສບ	ເບິ່ງຫຼືປະຕິບັດຈິງ	1	ຊຸດ/ຊະນິດ
7	ວິດຕາມິນ	ປະສົມໃສ່ນ້ຳໃຫ້ໄກ່ກິນ	1	ຊອງ
8	ຢາຕ້ານເຊື້ອ	ປະສົມໃສ່ນ້ຳໃຫ້ໄກ່ກິນ	1	ຊອງ
9	ນ້ຳຢາລ້າງຈານ	ຂ້າເຊື້ອອຸປະກອນການລ້ຽງ	1	ຊຸດ
10	ປູນຂາວ	ຂ້າເຊື້ອຄອກ	2	ຖົງ
11	ຟອຍກວດພື້ນ	ກວດພື້ນຄອກ	2	ກ້ານ
12	ຟອຍກວດໄຍແມງມຸງ	ກວດຝາຄອກ	2	ກ້ານ
13	ພ້າ	ຕັດຫຍ້າ-ຕົ້ນໄມ້ພຸ່ມ	2	ດວງ
14	ໄກ່ (1ໂຕ/ຊະນິດວັກຊີນ/3 ຄົນ)	ໃຫ້ວັກຊີນ		ໂຕ
ສື່ການຮຽນ-ການສອນ				
1	ພາວເວີພ້ອຍ	ການຮຽນ-ການສອນ	1	ບົດ
2	ພື້ນທີ່ລ້ຽງຕົວຈິງ	ລົງປະຕິບັດພາກສະໜາມ	2	ຈຸດ

❖ ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ

ຄວາມຮູ້ເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບຫຼັກການຂອງການຮັກສາສຸຂະພາບສັດ ເຊິ່ງເນື້ອໃນທີ່ທ່ານຈະໄດ້ຮຽນປະກອບດ້ວຍ: ການອະນາໄມພື້ນທີ່ ແລະ ອຸປະກອນການລ້ຽງ, ການປ້ອງກັນ ແລະປິ່ນປົວສັດເຈັບ ແລະ ການນຳໃຊ້ວັກຊີນໃນການສ້າງພູມຄຸ້ມກັນໃຫ້ກັບສັດ.

6.1 ການອະນາໄມ

ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດໃຫ້ແຂງແຮງຢູ່ຕະຫຼອດ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ສັດສ້າງພູມຄຸ້ມກັນສາມາດ ຕໍ່ສູ້ກັບພະຍາດໄດ້ເປັນຢ່າງດີ. ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດແມ່ນເລີ່ມຈາກ ການອະນາໄມບໍລິເວນພື້ນທີ່ລ້ຽງໄກ່ຕ້ອງສະອາດ, ອຸປະກອນການໃຫ້ນໍ້າ, ໃຫ້ອາຫານກໍຕ້ອງອະນາໄມທຸກຄັ້ງກ່ອນຈະນໍາໃຊ້ແຕ່ລະມື້, ສ່ວນການອະນາໄມຄອກໄກ່ ເດືອນລະເທື່ອ ແລະ ບໍລິເວນເດີ່ນອ້ອມຄອກໄກ່ປົກກະຕິ ຢ່າງໜ້ອຍອາທິດລະເທື່ອ. ນອກຈາກນັ້ນ ການສ້າງຄອກ ຄວນຄໍານຶງເຖິງໃຫ້ອາກາດສາມາດຖ່າຍເທໄດ້ສະດວກແລະ ບໍ່ຄວນໃຫ້ຄອກປຽກຊຸ່ມ. ຢາກໃຫ້ສຸຂະພາບສັດແຂງແຮງຄວນໃຫ້ອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ໃຫ້ອາຫານໄກ່ໃນປະລິມານພຽງພໍຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງໄກ່, ສິ່ງສໍາຄັນຄວນຖ່າຍພະຍາດໃຫ້ກັບສັດຢ່າງໜ້ອຍ 2 ຄັ້ງ/ປີ.

6.2 ການປ້ອງກັນ

ກໍາຈັດແຫຼ່ງນໍ້າເປື້ອນໃນບໍລິເວນອ້ອມຄອກໄກ່, ໃຫ້ໄກ່ໄດ້ກິນນໍ້າທີ່ສະອາດ, ກໍລະນີອາກາດມີການປ່ຽນແປງກະທັນຫັນ ຫຼື ມີສັດເຈັບຕ້ອງໄດ້ປະສົມວິຕາມິນຫຼືຢາຕ້ານເຊື້ອໃສ່ນໍ້າໃຫ້ໄກ່ກິນຕາມການແນະນໍາທີ່ລະບຸໄວ້ຕາມຊອງຢາ

ບໍ່ຄວນລ້ຽງສັດໜາແໜ້ນຈົນເກີນໄປ ເພາະຈະເຮັດໃຫ້ສັດຄຽດ, ເກີດການຍາດຊີງອາຫານ, ເກີດການຈິກຕອດກັນ ເຮັດໃຫ້ການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງສັດບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີກັນ

ບໍ່ຄວນລ້ຽງສັດຫຼາຍຊະນິດຮ່ວມກັນ ຫຼື ສັດທີ່ມີອາຍຸແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍພາຍໃນຄອກດຽວກັນ ເພາະສັດແຕ່ລະຊະນິດ ແຕ່ລະຊ່ວງອາຍຸ ຈະມີພູມຄຸ້ມກັນພະຍາດຕ່າງກັນ ຊຶ່ງອາດເປັນໂຕແຜ່ເຊື້ອໄປຍັງສັດທີ່ມີພູມຄຸ້ມກັນຕໍ່າໄດ້

ບໍ່ຄວນໃຫ້ຄົນນອກ ຫຼື ສັດຊະນິດອື່ນເຂົ້າໄປໃນບໍລິເວນລ້ຽງສັດ ເພາະອາດເປັນການນໍາເຊື້ອພະຍາດເຂົ້າໄປຕິດຕໍ່ໃສ່ຝູງສັດ

ປະເພດວິຕາມິນ

ປະເພດຢາຕ້ານເຊື້ອ

ການນໍາໃຊ້ຢາຕ້ານເຊື້ອປະສົມໃສ່ນໍ້າໃຫ້ໄກ່ກິນຕ້ອງປະຕິບັດຕາມຂໍ້ແນະນໍາທີ່ຂຽນໄວ້ຂ້າງຊອງຢາ ຊຶ່ງແຕ່ລະຊະນິດຢາ ແຕ່ລະບໍລິສັດທີ່ຜະລິດຈະໄດ້ຂຽນກໍານົດໄວ້ຢ່າງຊັດເຈນ

6.3 ການສ້າງພູມຄຸ້ມກັນ

ບັນຫາປະຊາຊົນບໍ່ມັກລ້ຽງໄກ່ລາດຈຳນວນຫຼາຍເພື່ອເປັນສິນຄ້າ ຍ້ອນມີການລະບາດຂອງພະຍາດເກີດຂຶ້ນທຸກປີ ແຕ່ລະເທື່ອເຮັດໃຫ້ໄກ່ຕາຍໝົດແລ້ວສູນເສຍກຳລັງໃຈ.

ແກ້ໄຂໄດ້ໂດຍຜູ້ລ້ຽງໄກ່ມີຄວາມສົນໃຈ ຊອກຮູ້ເລື່ອງພະຍາດແລ້ວຫາວິທີປ້ອງກັນ ວິທີທີ່ດີສຳລັບການປ້ອງກັນແມ່ນການສ້າງພູມຄຸ້ມກັນໃຫ້ກັບໄກ່ ໂດຍການສັກວັກຊີນ. ແຕ່ການໃຊ້ວັກຊີນກໍ່ຄວນລະວັງ

ການສັກວັກຊີນໃຫ້ໄກ່ ຕ້ອງໃຊ້ກັບໄກ່ທີ່ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ແລະ ບໍ່ຕິດເຊື້ອພະຍາດ

ວັກຊີນຊະນິດທີ່ລະລາຍນ້ຳກ່ອນໃຊ້ ເມື່ອປະສົມແລ້ວຕ້ອງໃຊ້ໃຫ້ໝົດພາຍໃນ 2 ຊົ່ວໂມງ(ໃນຊ່ວງທີ່ນຳໃຊ້ຕ້ອງເກັບໄວ້ໃນຕິກນ້ຳກ້ອນ)

ຕ້ອງໃຫ້ວັກຊີນອີກທຸກຄັ້ງກ່ອນມື້ໝົດອາຍຸໄລຍະຄຸ້ມກັນຂອງວັກຊີນແຕ່ລະຊະນິດ

ວັນຊີນທີ່ເຫຼືອຈາກການນຳໃຊ້(ໃຊ້ບໍ່ໝົດ) ຕ້ອງທຳລາຍຖິ້ມ

ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສັກວັກຊີນໃຊ້ແລ້ວທຸກຄັ້ງຕ້ອງໄດ້ຂ້າເຊື້ອໂດຍການຕົ້ມກ່ອນເກັບໄວ້ ຫຼື ທຳລາຍ.

ການນຳໃຊ້ວັກຊີນໃຫ້ມີປະສິດຕິພາບຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດກັບສັດທຸກໂຕພາຍໃນພື້ນທີ່ນັ້ນໆ.

ບໍ່ຄວາມສ້າງຄວາມຫວັງຈາກການສັກວັກຊີນປ້ອງກັນພຽງຢ່າງດຽວ ແຕ່ການຈັດການດ້ານຕ່າງໆ ແລະ ການຮັກສາສຸຂະພາບສັດທີ່ດີ ຈະຊ່ວຍປ້ອງກັນການເກີດພະຍາດໃນຝູງສັດໄດ້ດີທີ່ສຸດ.

ວັກຊີນຊະນິດໜຶ່ງສາມາດປ້ອງກັນໄດ້ແຕ່ພະຍາດດຽວ

ຈັດການແຍກໄກ່ເຈັບ, ໄກ່ຕາຍໂດຍບໍ່ຮູ້ສາເຫດຕ້ອງເຜົາ ຫຼື ຝັງ ຫ້າມຖິ້ມສະຊາຍ ຫຼື ຖິ້ມລົງນ້ຳ

ຫ້າມກິນ, ຫ້າມຂາຍ ແລະ ຫ້າມເຄື່ອນຍ້າຍສັດ ເມື່ອພະຍາດກຳລັງລະບາດ

ຕາຕະລາງການນຳໃຊ້ວັກຊີນໃນສັດປີກ

ວັກຊີນ	ສັດ	ອາຍຸສັດ	ວິທີການໃຊ້	ຄຸ້ມກັນໄດ້	ເກັບຮັກສາ
ອະຫິວາສັດປີກ	ສັດປີກ	4ອາທິດຂຶ້ນໄປ	1cc, ສັກຫຼືບໜັງ	3ເດືອນ	4°C
ອະຫິວາເປັດ	ເປັດ	3ອາທິດຂຶ້ນໄປ	1cc, ສັກກ້າມຊີ້ນ	6ເດືອນ	4°C
ລອດລົມອັກເສບຕິດຕໍ່	ໄກ່	2-4ອາທິດ	ຢອດຕາ, ດັງ 2-4 ຢອດ	6ເດືອນ	4°C
ໝາກສຸກສັດປີກ	ສັດປີກ	2ອາທິດ ຂຶ້ນໄປ	ແທງໃສ່ປີກ 2-3 ເທື່ອ	1 ປີ	-30ຮອດ4°C
ນິວຄາເຊີນອ່ອນ	ໄກ່ນ້ອຍ	1-7ວັນ	ຢອດຕາ, ດັງ 2-4 ຢອດ	2ເດືອນ	-30ຮອດ4°C
ນິວຄາເຊີນແກ່	ໄກ່ໃຫຍ່	6ອາທິດຂຶ້ນໄປ	0.5cc, ສັກກ້າມຊີ້ນ	1 ປີ	-30ຮອດ4°C
ນິວຄາເຊີນຊະນິດທົນຮ້ອນ	ໄກ່	1ມື້ ຂຶ້ນໄປ	ຢອດຕາ, ດັງ 2-4 ຢອດ	3ເດືອນ	4°C

ໝາຍເຫດ: ໝາກສຸກສັດປີກ ແລະ ຫຼອດລົມອັກເສບ ສັກພ້ອມກັນໄດ້

ຫ້າມບໍ່ໃຫ້ສັກວັກຊີນທັງ 2ຊະນິດໃຫ້ກັບໄກ່ທີ່ກຳລັງໄຂ່ ແລະ ຟັກ.

ນິວຄາເຊີນອາຍຸແກ່ ແລະ ອາຫິວາສັດປີກ ສັກພ້ອມກັນໄດ້

ໂດຍທົ່ວໄປວັກຊິນມີໄລຍະຄຸ້ມກັນໄດ້ 3ເດືອນ

-ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສັກວັກຊິ້ນ ຊະນິດທີ່ນຳໃຊ້ໄດ້ຫຼາຍເທື່ອເຊັ່ນ: ສະແຫຼ້ງແລະ ເຂັມບາງຊະນິດແມ່ນໃຫ້ນຳໄປຕົ້ມ ຕາກແດດໃຫ້ແຫ້ງກ່ອນເກັບຮັກສາໄວ້ໃຊ້ຄັ້ງຕໍ່ໄປ. ແຕ່ບາງຊະນິດຫຼັງການນຳໃຊ້ຕ້ອງເກັບມ້ຽນໃຫ້ປອດໄພກ່ອນນຳໄປທຳລາຍ ຫຼື ເຜົາເຊັ່ນ: ກວດແກ້ວຂອງວັກຊິ້ນ, ເຂັ້ມ, ສະແຫຼ້ງ ແລະ ອື່ນໆ.

ການສັກວັກຊິນ ນິວຄາເຊີນ ການຢອດວັກຊິນ ນິວຄາເຊີນ

ການສັກໝາກສຸກສັດປີກການສັກອະຫິວາສັດປີກ

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ:

With financial support from the Russian Federation

UNDP

ພິມທີ່: ໂຮງພິມດີບຸກ

ພິມຄັ້ງທີ: 1

ພິມເພື່ອ: ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຝຶກອົບຮົມ